

Pārresoru koordinācijas centrs

Nacionālā attīstības plāna 2014. – 2020. gadam sākotnējā redakcija

2012. gada augusts

Satura rādītājs

Ievads	2
Valsts attīstības vīzija 2014.-2020.gadā	3
Galvenie vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības šķēršļi un prognozes	5
NAP2020 struktūra	8
NAP2020 stratēģiskie rādītāji	11
Prioritāte „Tautas saimniecības izaugsme”	13
Rīcības virziens „Augstražīga un eksportspējīga ražošana un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi”	16
Rīcības virziens „Izcila uzņēmējdarbības vide”	20
Rīcības virziens „Attīstīta pētniecība un inovācija”	23
Rīcības virziens „Energiefektivitāte un enerģijas ražošana”	26
Prioritāte „Cilvēka drošumspēja”	28
Rīcības virziens „Cilvēku sadarbība un kultūra kā piederības Latvijai pamats”	31
Rīcības virziens „Stabili pamati tautas ataudzei”	34
Rīcības virziens „Vesels un darbaspējīgs cilvēks”	37
Rīcības virziens „Kompetenču attīstība”	39
Rīcības virziens „Cienīgs darbs”	42
Prioritāte „Izaugsmi atbalstošas teritorijas”	45
Rīcības virziens „Ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos – teritoriju potenciāla izmantošana”	49
Rīcības virziens „Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīgāku darba iespēju un dzīves apstākļu radīšanai”	52
Rīcības virziens „Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana”	54
Turpmākā rīcība	57

Ievads

[1] „Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam” (NAP2020) ir hierarhiski augstākais nacionāla līmeņa vidēja termiņa plānošanas dokuments. NAP2020 ir cieši saistīts ar „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam” (Latvija2030) un „Nacionālo reformu programmu stratēģijas „ES2020” īstenošanai” (NRP).

[2] NAP2020 sākotnējās redakcijas mērķis ir konkretizēt valsts attīstības vektoru, vienoties par būtiskākajām vidēja termiņa prioritātēm, to rīcības virzieniem, mērķiem, kā arī to sasniegšanas rādītājiem. Darbs pie dokumenta aktīvi turpinās, nosakot sasniedzamo rezultātu kvantitatīvās vērtības, uzdevumu līmeņus un to īstenošanai nepieciešamā finansējuma apjomu.

[3] NAP2020 sākotnējā redakcija ir tapusi, Pārresoru koordinācijas centra (PKC) ekspertiem sadarbojoties ar plašu dažādu nozaru pārstāvju loku.

[4] NAP2020 risinās svarīgākos vidējā termiņa uzdevumus un nodrošinās stabilus pamatus valsts ilgtspējīgai attīstībai. Tas neklūs par kārtējo vēlmju sarakstu, mēģinot risināt visu nozaru ietvaros esošās problēmas.

[5] NAP2020 sākotnējā redakcija ir pamats turpmākajam darbam, tādēļ aicinām ikvienu aktīvi iesaistīties tā sabiedriskās apspriešanas procesā!

Valsts attīstības vīzija 2014. – 2020. gadā

Mēs būsīm lieli tik, cik mūsu griba. Rainis

[6] Pārvarot pēdējo gadu sociālās un saimnieciskās grūtības, Latvija top spēcīgāka, pakāpeniski ir radušies jauni priekšnosacījumi un aizmetņi sekmīgai attīstībai nākotnē. Līdz 2020.gadam Latvija būs sasniegusi nozīmīgus ekonomiskus un sociālus mērķus, par kuriem šobrīd iedomāties atļaujas vien retais.

[7] NAP2020 vadmotīvs „Ekonomikas izrāviens” nozīmē stabilu pamatu ielikšanu valsts attīstībai ilgtermiņā, taču patiesu Latvijas veiksmes stāstu var īstenot tikai ar visas sabiedrības aktīvu un mērķtiecīgu piedalīšanos. Konsekventa sekošana pārdomātam un vienotam plānam, zināšanas, kopīgs darbs un ticība savām spējām ir galvenie panākumu stūrakmeņi.

Nevis šaubīties un vilcināties, bet rīkoties un uzdrīkstēties. Zenta Mauriņa

[8] 2010.gadā Latvijas Republikas Saeima apstiprināja „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam”, kas nosaka Latvijas mērķi – vīziju, kādu mēs vēlamies redzēt mūsu valsti 2030.gadā:

[9] **„Ikviens varēs justies drošs un piederīgs Latvijai, šeit katrs varēs īstenot savus mērķus. Nācijas stiprums sakņosies mantotajās, iepazītajās un jaunradītajās kultūras un garīgajās vērtībās, latviešu valodas bagātībā un citu valodu zināšanās. Tas vienos sabiedrību jaunu, daudzveidīgu un neatkārtojamo vērtību radīšanai ekonomikā, zinātnē un kultūrā, kuras novērtēs, pazīs un cienīs arī ārpus Latvijas.**

[10] **Rīga būs nozīmīgs kultūras, tūrisma un biznesa centrs Eiropā. Pilsētu un lauku partnerība nodrošinās augstu dzīves kvalitāti visā Latvijas teritorijā.**

[11] **Latvija – mūsu mājas – zaļa un sakopta, radoša un ērti sasniedzama vieta pasaules telpā, par kuras ilgtspējīgu attīstību mēs esam atbildīgi nākamo paaudžu priekšā.”**

[12] Šo mērķi grūti sasniegt, vienkārši ļaujoties straumes plūdumam un globāliem vējiem. Tikai pozitīvas pārvērtības šeit uz vietas, izmaiņas mūsu domāšanā un rīcībā var nodrošināt Latvijas valsts un tautas pastāvēšanu un ilgtspēju. Rīcība un uzdrīkstēšanās ir vajadzīgas nevis vārdos, bet darbos – tādos, kas likvidē šķēršļus Latvijas attīstības ceļā un vedīs Latviju pa ilgtspējīgas attīstības ceļu.

Latvija ir brīnumskaista zeme, bet skaistajam jāpalīdz parādīties. Imants Ziedonis

[13] Līdz 2020. gadam Latvija izveidosies par *aktīvu un atbildīgu pilsoņu valsti*, kurā cilvēki gribēs un spēs rūpēties ne vien par sevi un saviem tuvākajiem, bet arī par tiem līdzcilvēkiem, kuriem ir nepieciešama palīdzība. Par sevi pārliecināta, gatava izaicinājumiem, uz sadarbību vērsta un labestīga sabiedrība spēs radīt un uzlabot savas dzīves kvalitāti.

[14] Radošu garu mēs smelsimies *kultūras un garīgajās vērtībās*, kuras vienmēr ir bijušas ne vien iedvesmas avots, bet arī nācijas stiprākais balsts gan ikdienā, gan

izšķirošos brīžos. Tieši kultūra veido un uztur dzīvas mūsu sabiedrības vērtības un identitāti, tā dara mūs neatkarīgamus pasaules ainā.

[15] Mēs spēsim izveidot *gudru – izcilībā, zināšanās un pētniecībā – balstītu ekonomiku*. Uzņēmējspēja tiks godāta un atbalstīta, gan vietējā tirgus vajadzībām, gan koncentrējoties uz eksportspējīgu preču un pakalpojumu radīšanu.

[16] Saskaņots darbs ļaus pārvērst visu Latviju tā, ka pilsētas un lauki būs nevis pretnostatīti, bet papildinās viens otru kā vienoti zobrati mehānismā. Sadarbojoties, nevis velkot segu katram uz savu pusi, uzlabosies dzīves un darba apstākļi visā Latvijā – Latgalē, Vidzemē, Kurzemē un Zemgalē.

[17] Kopīgi strādājot, Latvija atklāsies skaista. Un aicināts ir ikviens – nāc talkā!

Galvenie vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības šķēršļi un prognozes

[18] Strauji mainīgajā ekonomikas un sociālajā vidē ir nepieciešams skaidri definēt koncentrētus izaugsmes virzienus un mērķtiecīgi strādāt, lai valsts stiprinātu un uzlabotu savas pozīcijas reģionālā, Eiropas un globālā kontekstā, nodrošinātu iedzīvotāju labklājību un valsts fiskālu ilgtspēju. Balstoties uz makroekonomisko tendenču analīzi un apzinoties iespēju samērojamību ar vēlmēm, NAP2020 ir noteikti skaidri mērķi un to sasniegšanas veidi, lai izaugsmē ieguldītais finansējums būtu produktīvs un izaugsmi veicinošs.

[19] PKC 2012. gada marta „Nacionālā attīstības plāna 2014. – 2020. gadam prioritāšu pamatojuma ziņojums” (PPZ) sniedz makroekonomiskās attīstības šķēršļu un prognožu analīzi, kurā, balstoties uz dažādiem valstī un starptautiski pieejamajiem statistikas datiem un dažādu nozaru pētījumiem, tika izvērtēta esošā situācija Latvija2030 mērķu sasniegšanā, Saeimas apstiprinātā ilgtermiņa konceptuālā dokumenta „Latvijas izaugsmes modelis. Cilvēks pirmajā vietā” īstenošanā un NRP ieviešanā. Būtisku ieguldījumu mērķu uzstādīšanā deva 2012. gada aprīlī publicētais „Latvijas konkurētspējas novērtējums 2011” (LKN2011), kurā sniegts vispusīgs valsts tautas saimniecības konkurētspējas novērtējums un piedāvāti ieteikumi politikas veidošanai.

[20] PPZ un LKN2011 norāda uz Latvijas spēju makroekonomiski atgūties pēc nesenās ekonomikas un finanšu krīzes un radīt priekšnoteikumus tālākai attīstībai, tajā pašā laikā atzīstot, ka valsts konkurētspēja ir nesaraucama saistīta ar valsts iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

[21] Nevienlīdzība liedz iespēju īstenot atsevišķa indivīda, vai sabiedrības grupas vēlmes aktīvi darboties tautas saimniecībā. Ekonomikas un finanšu krīze ir radījusi pietiekami daudz sarežģījumu, daļa no kuriem nav pilnībā atrisināti, - Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) nav sasniedzis pirmskrīzes līmeni, ir pieaudzis bezdarbs (lai gan samazinājies no absolūtā maksimālā līmeņa 20,7% apmērā), nabadzības līmenis ir viens no visaugstākajiem Eiropas Savienībā (ES), no ienākuma līmeņa Latvija ir visnevienlīdzīgākā valsts ES un ekonomikas glābšanas programmas rezultātā ir būtiski pieaudzis vispārējās valdības parāds, kuru no 2012. gada jāsāk atmaksāt vai pārfinansēt. Fiskālās krīzes sekas ir palielinājušas sociālo plaisu, pieaugusi ēnu ekonomika, samazinājusies inovāciju attīstība.

[22] Papildus jāizvērtē Latviju ietekmējošās globālās tendences. Pasaules attīstītās, tai skaitā eirozonas, valstis krīzi pārvar neviendabīgi, daudzviet vērojama augsta finansiālā ievainojamība. Pastāvošās problēmas var ietekmēt Latviju, samazinot izaugsmi un palielinot kapitāla aizplūšanu, kā arī sarežģīt valstij nepieciešamo finanšu līdzekļu piesaisti starptautiskajos finanšu tirgos. Signāli par Latvijas tirdzniecības partnervalstu ekonomisko nākotni ir dažādi – gan pesimistiski, gan optimistiski. Tāpat papildu uzkrājumu veidošana tautas saimniecībā bremzē ekonomikas izaugsmi, un pieaugošas izejvielu cenas samazina pirkatspēju un veicina nepietiekamu patēriņu.

[23] Ņemot vērā situāciju Latvijā un globāli, PPZ atzīst, ka Latvijas fiskālā un nodokļu politika kopumā ir starptautiski konkurētspējīga, darbaspēka, kapitāla un patēriņa netiešajām nodokļa likmēm esot zemākajām starp Baltijas valstīm, tomēr nepieciešama valsts parāda apjoma mazināšana vidējā termiņā un darbaspēka nodokļu politikas

pārskatīšana. LKN2011 kā galveno ieteikumu izvirza nepieciešamību orientēties no efektivitātes virzītas ekonomikas uz inovāciju virzītu ekonomiku. Tādējādi kā būtiskākais vidēja termiņa mērķis tautas saimniecības izaugsmes stimulēšanai un iedzīvotāju labklājības pieaugumam NAP2020 kontekstā ir izvirzīts **EKONOMIKAS IZRĀVIENS**.

[24] Raugoties uz tautas saimniecības attīstību pēdējos 10 gados, bija redzami grandiozi tautas saimniecības kāpuma tempi, diemžēl šī izaugsme nebija ilgtspējīga, un beidzās ar strauju kritumu. Par to liecina nesamērīgā ārējās tirdzniecības bilance, valdības finanšu procikliskums, relatīvi mazs eksportspējīgo nozaru īpatsvars IKP u.c. faktori. Latvijas IKP dominē pakalpojumi, turklāt liela daļa pakalpojumu tiek sniegti tikai valsts ietvaros, jo nav starptautiski konkurētspējīgi. Latvija ES tiek vērtēta kā „pieticīgs inovators”. Valstī ir zems inovācijas sniegums, lai gan izaugsmes rādītāji pārsniedz ES vidējos.

[25] PPZ konstatē, ka 2011. gadā Latvijas eksporta izaugsme un rūpniecības produkcijas apjoma pieauguma tempi Latvijā bija vieni no straujākajiem ES, kas parāda, ka Latvija, pat tirgum sašaurinoties, var būt starptautiski konkurētspējīga. Salīdzinot ar pirmskrīzes periodu, būtiski ir samazinājies tirdzniecības deficīts un kopš 2010. gada II ceturkšņa vērojamas stabilas un zemas starpbanku procentu likmes, kas liecina par uzticības pieaugumu tautas saimniecībai. Tajā pašā laikā turpmākais eksporta pieaugums ir jābalsta ne tikai uz cenu samazināšanu, bet uz produktivitātes paaugstināšanu, kas arī ir būtisks konkurētspējas mērs. LKN2011 norāda uz augsto sākumposma uzņēmējdarbības aktivitāti, kas galvenokārt radusies nodarbinātības iespēju sabrukuma dēļ, un vienlaikus aicina kā otru no trim prioritārajām darbībām īstenot ēnu ekonomikas apmēra radikālu samazināšanu, lai nekropļotu ekonomiku, veicinātu ilgtermiņa investīcijas produktivitātes paaugstināšanā un nesamazinātu valdības politikas ietekmi.

[26] NAP2020 prioritāte **TAUTAS SAIMNIECĪBAS IZAUGSME** atbild makroekonomiskajiem izaicinājumiem un izmanto iespējas, lai nodrošinātu augstāzīgas un starptautiski konkurētspējīgas uzņēmējdarbības attīstību dažādās teritorijās, kā arī jaunas, progresīvas, pētniecībā un inovācijās balstītas darbavietas. Īpaši uzmanība jāpievērš izcilas uzņēmējdarbības vides radīšanai.

[27] PPZ liecina, ka dzīves kvalitātes indekss Latvijā (kopš mērījumu uzsākšanas 2003. gadā) savu maksimumu sasniedza 2007. gadā, bet mazāko rādītāju jau divus gadus vēlāk – 2009. gadā. Būtisks faktors ir iedzīvotāju skaita izmaiņas – kopš 2000. gada iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 309 tūkstošiem jeb 13%. Vidējais ienākums uz vienu mājsaimniecību Latvijā ir starp zemākajiem ES. Nepietiekamā apjomā notiek iedzīvotāju pārkvalificēšanās atbilstoši darba pieejamībai – darbarokas trūkst, tomēr bezdarbs nesamazinās. Arī LKN2011 viens no trim galvenajiem ieteikumiem ir izglītības sistēmas kvalitātes uzlabošanu.

[28] PPZ secināts, ka ekonomikas un finanšu problēmu rezultātā būtiski pasliktinājusies iedzīvotāju rīcībspēja, tāpēc individuālie risinājumi (emigrācija, ēnu ekonomika) prevalē pār kolektīvajiem risinājumiem (nodokļu nomaksa, līdzdalība, sociālā uzņēmējdarbība), vēl vairāk padziļinot krīzi sabiedrībā. Tādēļ otra NAP2020 prioritāte ir **CILVĒKA DROŠUMSPĒJAS** stiprināšana. Sabiedrība ar augstu labklājību ir droša garā un spējīga rīkoties ne tikai savās, bet arī sabiedrības kopējās interesēs.

[29] Latvijai ir ievērojami meža, kultūrvēsturiskā un dabas mantojuma, kā arī lauksaimniecībā izmantojamās zemes resursi, kuru ilgtspējīga izmantošana var ievērojami uzlabot tautas saimniecības stāvokli. Vienlaikus jāsecina, ka liela daļa šo potenciālo resursu netiek izmantoti, piemēram, aizvien pieaug lauksaimniecībā neizmantoto zemju apjoms. Samazinās pasažieru apgrozība sabiedriskajā transportā, kas atspoguļo iedzīvotāju skaita samazinājumu, to pirktspējas samazināšanos un šo pakalpojumu optimizēšanas sekas. LKN2011 kā pēdējo no trim prioritārās darbības virzieniem ierosina satiksmes infrastruktūras uzlabošanu.

[30] NAP2020 trešā prioritāte **IZAUGSMI ATBALSTOŠAS TERITORIJAS** nozīmē efektīvi izmantotus un mērķtiecīgi attīstītus ģeogrāfiskā novietojuma, dabas un citus resursus, telpiskās struktūras sasaisti ar ilgtspējīgas tautas saimniecības struktūras veidošanos un kvalitatīvu investīciju piesaisti.

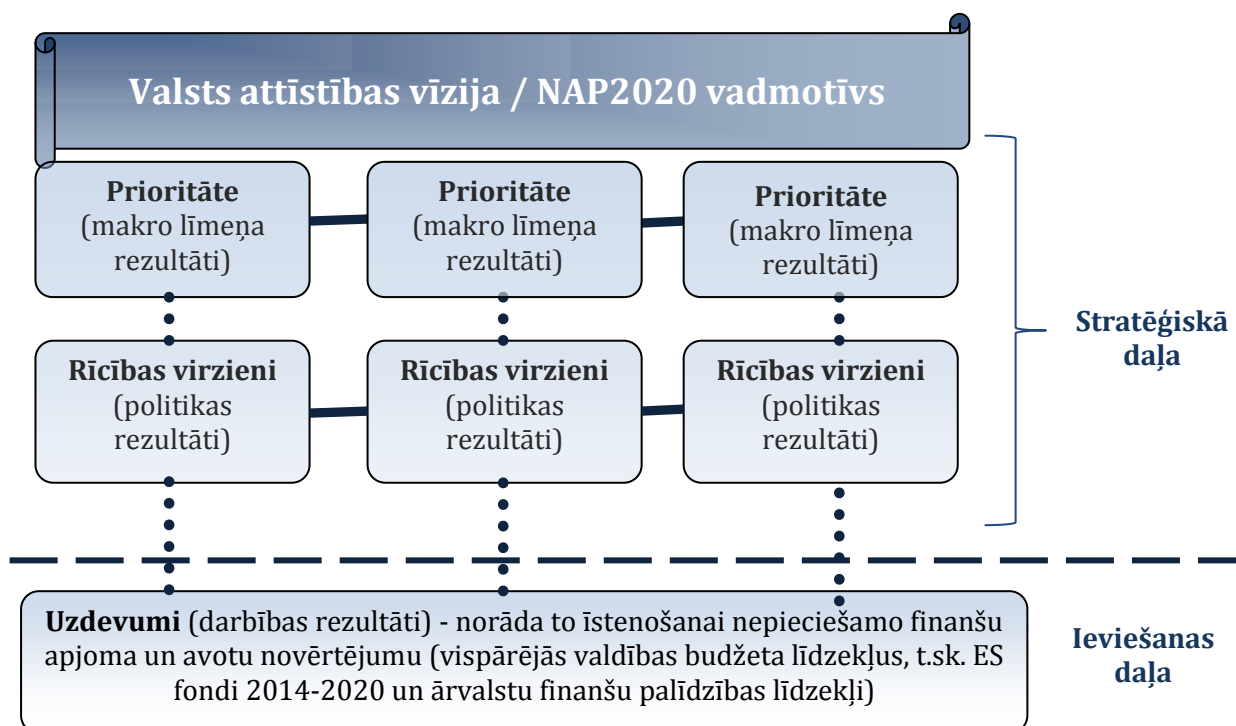
[31] Ņemot vērā visaptverošo analīzi, Ministru kabinets par NAP2020 vadmotīvu ir noteicis **EKONOMIKAS IZRĀVIENU** un izvirzījis trīs prioritātes – tautas saimniecības izaugsmi, cilvēka drošumspēju un izaugsmi atbalstošas teritorijas. Neatmaidīgi un sistēmiski īstenojot minētās prioritātes, Latvija īstenos **EKONOMIKAS IZRĀVIENU**, ierobežotos darbaspēka, finanšu un dabas resursus produktīvi pārvēršot konkurētspējīgos produktos un pakalpojumos, lai sasniegtu galveno mērķi – dzīves kvalitātes pieaugumu ikvienam no mums.

NAP2020 struktūra

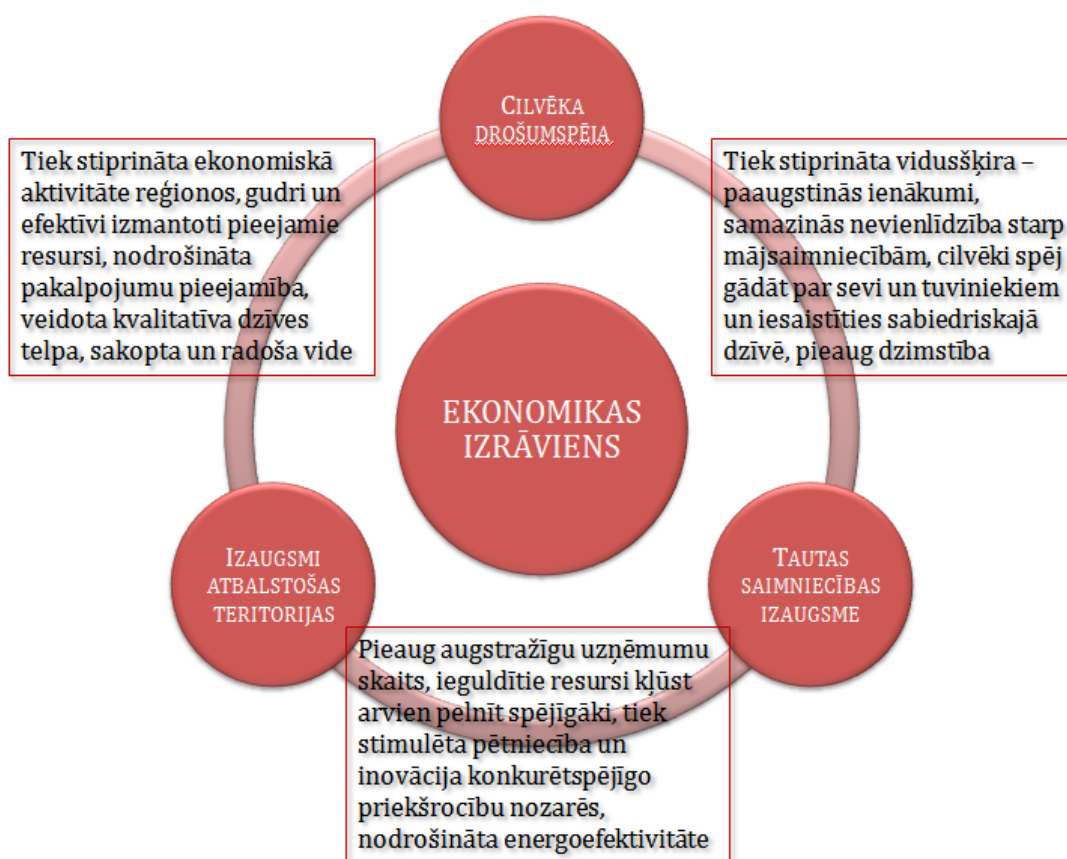
[32] NAP2020 struktūra ir izveidota atbilstoši Ministru kabineta 2011. gada 19. oktobra noteikumu Nr. 816 „Nacionālā attīstības plāna 2014. – 2020. gadam izstrādes, ieviešanas, uzraudzības un publiskās apspriešanas kārtība” prasībām.

[33] Dokumenta sākotnējās redakcijas saturs veidots atbilstoši Ministru kabineta apstiprinātajam vadmotīvam **EKONOMIKAS IZRĀVIENS** un trim vidējā termiņa prioritātēm – TAUTAS SAIMNIECĪBAS IZAUGSME, CILVĒKA DROŠUMSPĒJA un IZAUGSMI ATBALSTOŠAS TERITORIJAS.

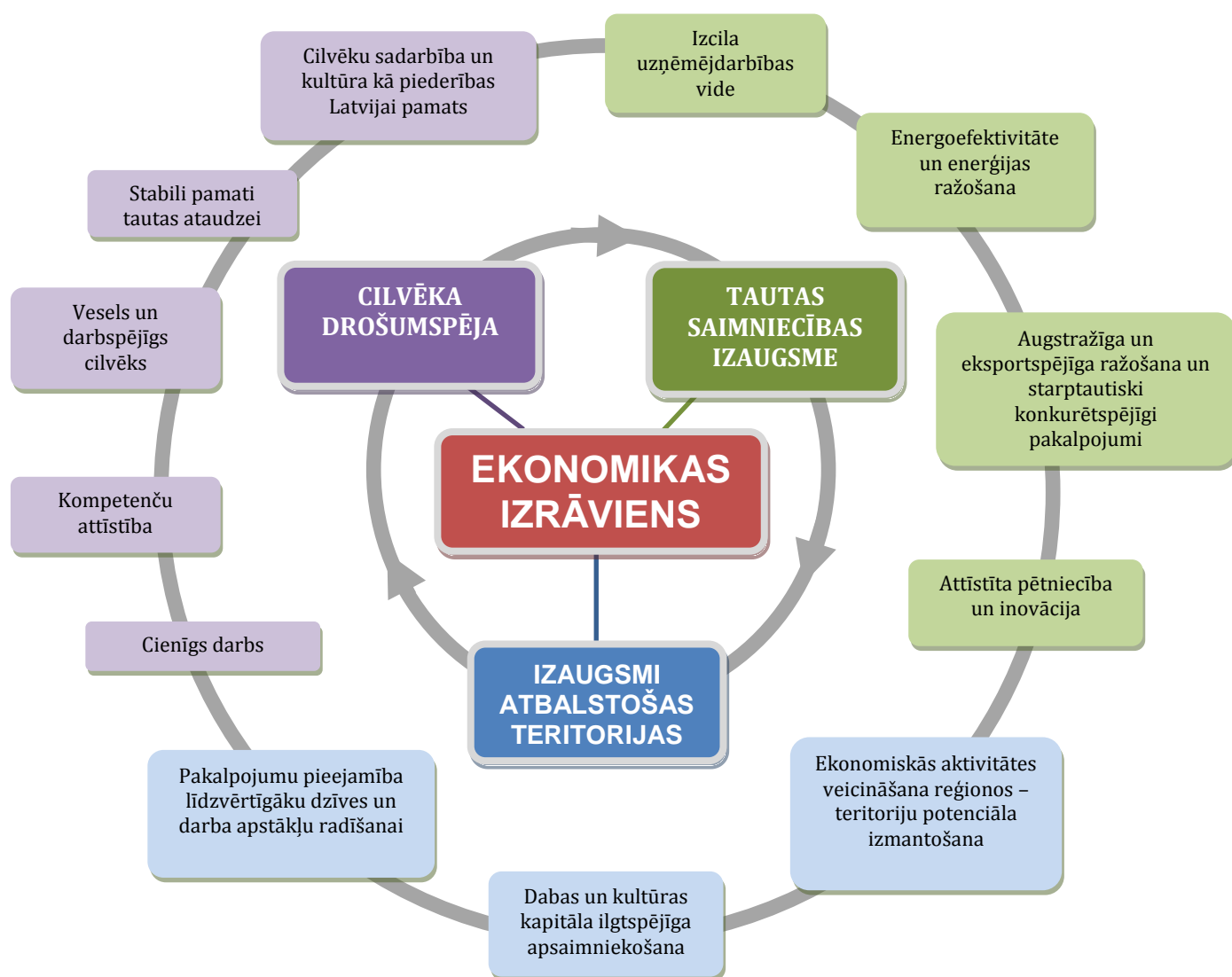
[34] Katrā no prioritātēm ir identificēti būtiskākie rīcības virzieni, to mērķi, kā arī rādītāji, lai noteiktu mērķu sasniegšanas pakāpi un varētu novērtēt, cik atbilstīgi un efektīvi ir risinātas identificētās problēmas un novērsti šķēršļi. NAP2020 detalizētākā daļa ir uzdevumu līmenis, kas iezīmē tās darbības, kas jāveic, lai sasniegtu mērķus.

[35] Ministru kabineta apstiprinātais vadmotīvs un trīs prioritātes veido savstarpēji iedarbīgu un vienotu sistēmu, kas atbilst gan ilgtspējīgas plānošanas pieejai, gan arī Latvija2030 un NRP noteiktajai struktūrai. Visas trīs prioritātes atbalsta viena otru un tikai realizējot tās savstarpējā saitē, ir iespējams panākt Ministru kabineta izvirzīto NAP2020 vadmotīvu – **EKONOMIKAS IZRĀVIENS**.

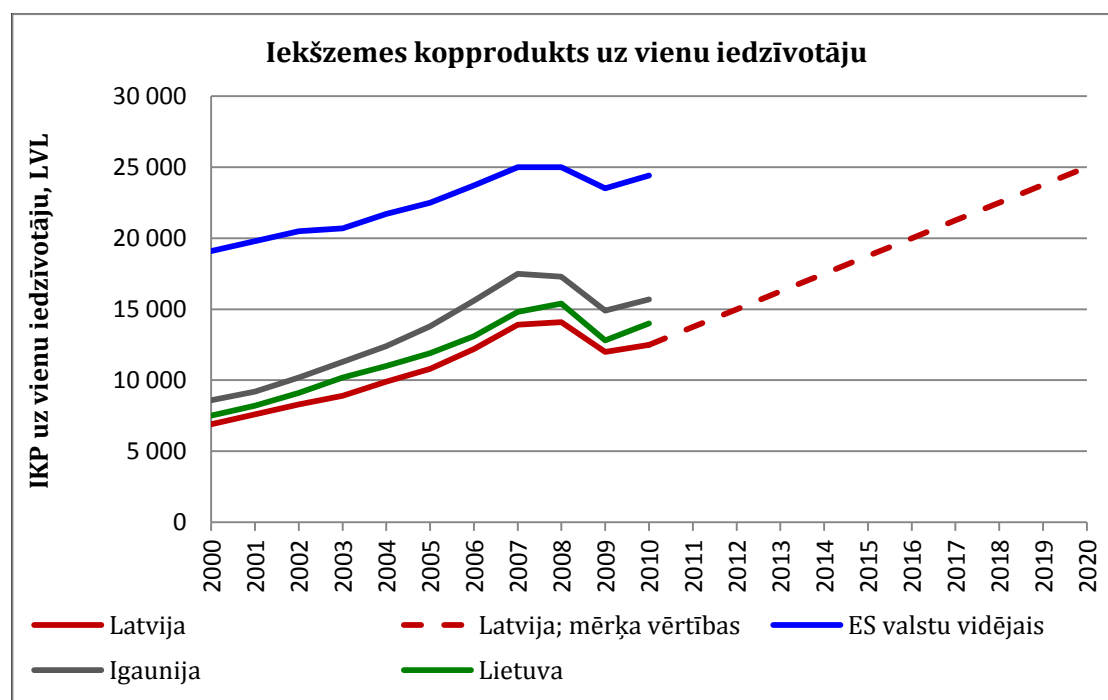
[36] Bez cilvēka radošajām spējām un iniciatīvas nav iespējama ne tautas saimniecības izaugsme, ne reģionu attīstība. Vienlaikus, lai cilvēks varētu attīstīties, ir nepieciešama ilgtspējīga tautas saimniecība, kas rada aizvien jaunas darbavietas un attīstības iespējas, kā arī kvalitatīva dzīves vide, kurā patīkami un saturīgi pavadīt no darba brīvo laiku. Savukārt reģionu attīstība ir cieši saistīta ar tur dzīvojošajiem cilvēkiem, viņu ekonomisko aktivitāti un infrastruktūras attīstību.

NAP2020 stratēģiskie rādītāji

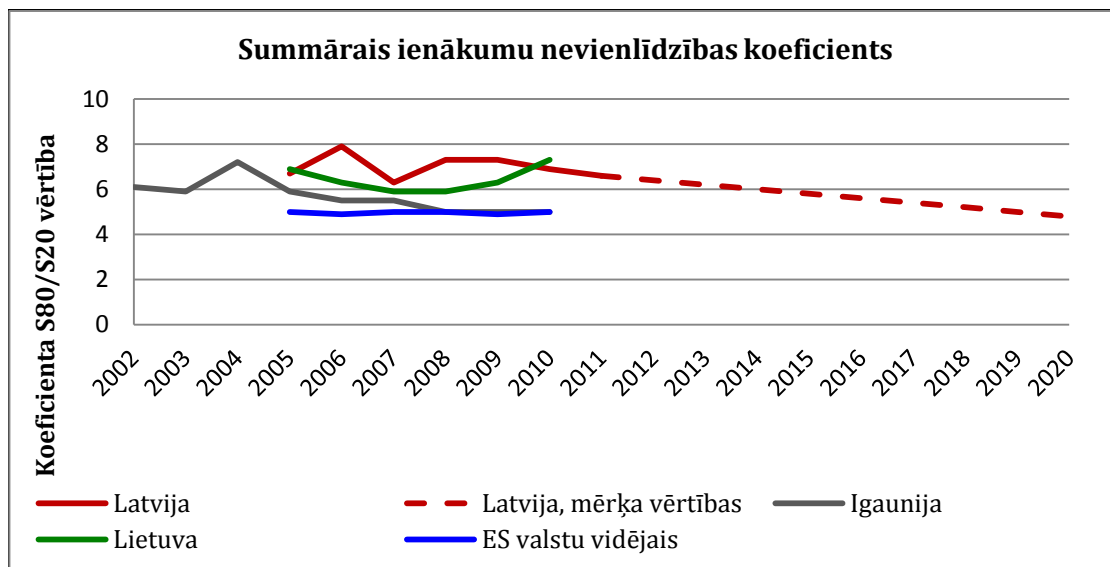
[37] NAP2020 stratēģiskie rādītāji sniedz nepieciešamos datus regulārai plāna ieviešanas un ietekmes novērtēšanai. Tie palīdz lēmumu pieņēmējiem un sabiedrībai sekot līdzi **EKONOMIKAS IZRĀVIENA** sasniegšanā. Visi izvēlētie rādītāji saistīti ar NAP2020 vērtībām, ir maksimāli koncentrēti, savstarpēji saistīti un pakārtoti un vispusīgi raksturo mērķa īstenošanas pakāpi: IKP uz vienu iedzīvotāju, summārais ienākumu nevienlīdzības koeficients un iedzīvotāju skaita izmaiņas – dabiskais pieaugums.

[38] IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes līmeņa ir rādītājs, ar ko salīdzina dažādu valstu iedzīvotāju reālo labklājības līmeni un ekonomikas izaugsmes ātrumu.

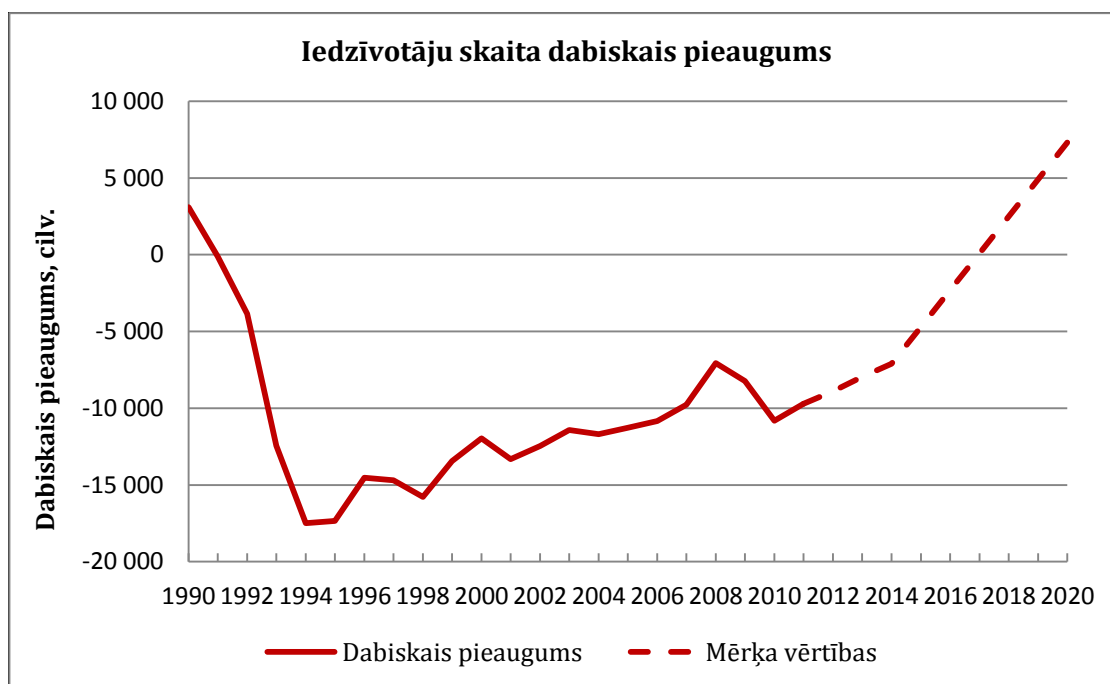
Informācijas avots: Centrālā statistikas pārvalde

[39] S80/S20 summārais ienākumu nevienlīdzības koeficients raksturo ienākumu nevienlīdzību un sabiedrības noslāņošanos. Tas izsaka ienākumu attiecību, ko saņem 20% valsts iedzīvotāju ar augstākajiem ienākumiem pret 80% valsts iedzīvotāju ar zemākajiem ienākumiem.

Informācijas avots: Centrālā statistikas pārvalde

[40] Iedzīvotāju skaita izmaiņas - dabiskais pieaugums ir starpība starp attiecīgajā gada sākumā dzimušo un mirušo skaitu. Dabisko pieaugumu palielina, nodrošinot stabilus pamatus tautas ataudzei un uzlabojot veselību. Dzimstības palielināšana ir svarīga latviešu tautas pastāvēšanai. Rādītājs atšķiras no rādītāja „iedzīvotāju skaita izmaiņas” ar to, ka netiek iekļauti dati par migrācijas saldo (imigrāciju un emigrāciju).

Informācijas avots: Centrālā statistikas pārvalde

Prioritāte „Tautas saimniecības izaugsme”

Labs darbs divus mūžus dzīvo. Latviešu sakāmvārds

Kādēļ „Tautas saimniecības izaugsme”?

[41] *Tautas saimniecības izaugsmes prioritāte ir kā degviela Latvijas ekonomikas izrāviena dzinējā. Prioritātes mērķis ir Latvijas tautas saimniecības struktūras sabalansēšana, uz ārējiem tirgiem orientēto nozaru darbības paplašināšana, mērķtiecīgs atbalsts ražošanas sektora uzņēmumiem un starptautiski konkurētspējīgu pakalpojumu sniedzējiem.*

[42] Izaugsmei nepieciešama konkurētspējīgāka tautas saimniecības struktūra. Augstražīgi, eksportējoši uzņēmumi un to skaita pieaugums nodrošina attiecīgo ekonomikas nozaru attīstību visos vērtības ķēdes posmos - resursu, ražošanas (produkcijas), pārdošanas, pakalpojumu u.c. sfērās.

[43] Latvijas produktu un pakalpojumu konkurētspējas un eksporta apjomu palielināšanai nepieciešams:

- produktivitātes pieaugums (resursu izmantošanas efektivitātes pieaugums);
- cieša, komerciāla sadarbība ar zinātni, veicinot privātā sektora interesi ieguldīt pētniecībā un inovācijā;
- izcila uzņēmējdarbības vide – prognozējama, saprātīga un atbalstoša jebkuram uzņēmējam;
- energoresursu efektīva un vieda izmantošana un enerģijas ražošana.

[44] Prioritātes mērķis

[45] **Mērķis 1** Ilgtspējīga Latvijas ekonomikas izaugsme ar pieaugošu valsts konkurētspēju starptautiskajos tirgos

[46] Prioritātes rīcības virzieni

Rīcības virziens „Augstražīga un eksportspējīga ražošana un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi”

Rīcības virziens „Izcila uzņēmējdarbības vide”

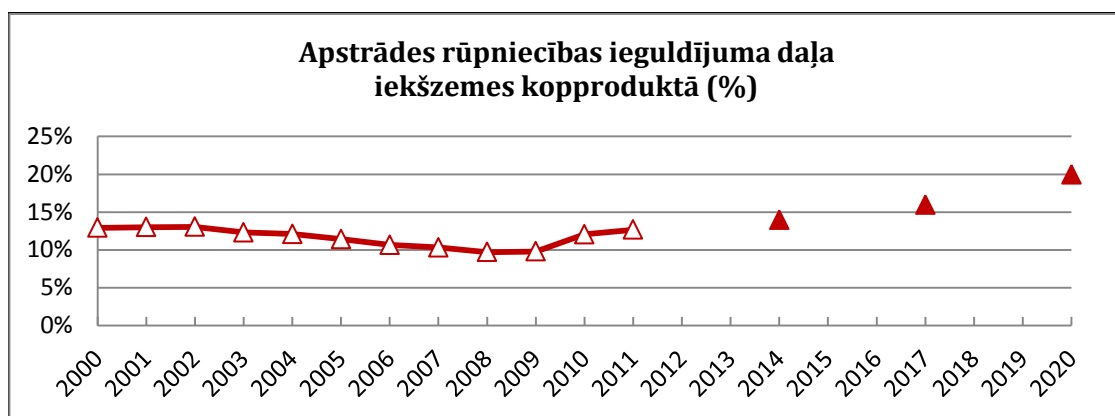
Rīcības virziens „Attīstīta pētniecība un inovācija”

Rīcības virziens „Energoeffektivitāte un enerģijas ražošana”

[47] Prioritātes mērķa sasniegšanas rādītāji

[48] **Rādītājs 1** Apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide kā īpatsvars no IKP

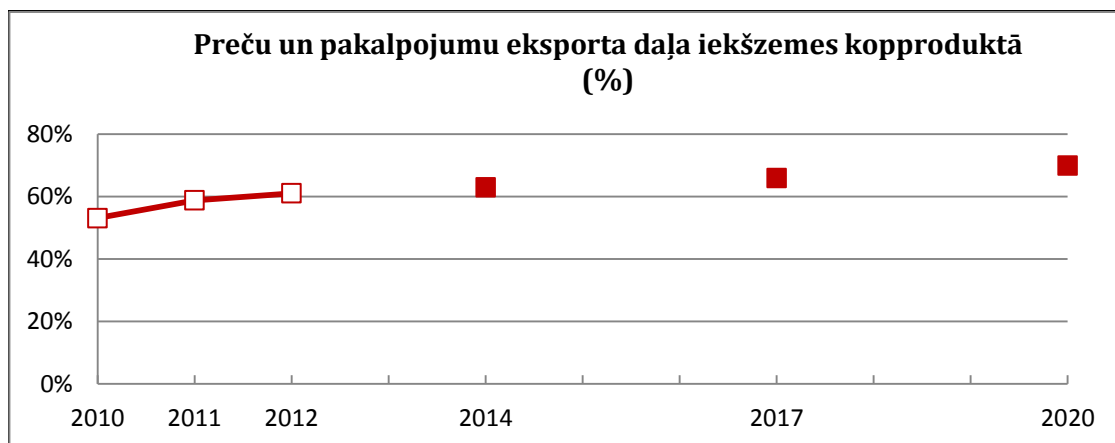
[49] Apstrādes rūpniecība ir process, kurā materiālu, vielu vai citu sastāvdaļu fiziskā vai ķīmiskā pārveidē tiek radīti jauni produkti. Šis rādītājs atklāj, cik lielu daļu iekšzemes kopprodukta ikgadēji aizņem apstrādes rūpniecība.

Informācijas avots: Centrālā statistikas pārvalde

[50] **Rādītājs 2** Preču un pakalpojumu eksports kā īpatsvars no IKP

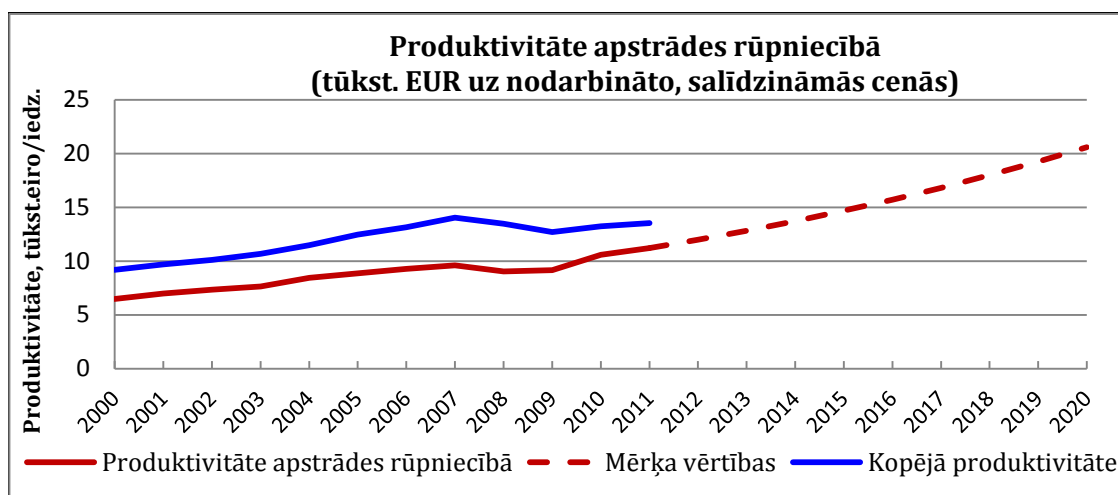
[51] Parasti ar eksportu tiek saprasta produktu pārdošana uz ārvalstīm. Taču arī pakalpojumus ir iespējams pārdot uz ārvalstīm. Šis rādītājs ataino kopējā preču un pakalpojumu eksporta īpatsvaru no IKP.

Informācijas avots: Latvijas Banka

[52] **Rādītājs 3** Produktivitāte apstrādes rūpniecībā

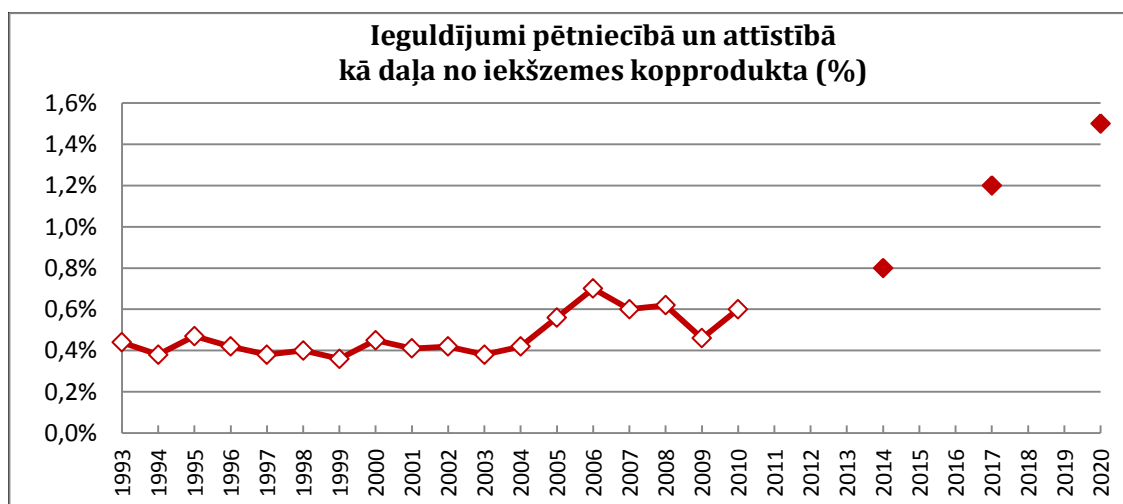
[53] Produktivitāte apstrādes rūpniecībā ir būtiskākais kritērijs, kas nosaka apstrādes rūpniecības starptautisko konkurētspēju. Paaugstinot apstrādes rūpniecībā nodarbināto produktivitāti, ir iespējams paaugstināt saražoto produktu konkurētspēju, neietekmējot pārējos ražošanas faktoros.

Informācijas avots: Ekonomikas ministrija

[54] **Rādītājs 4** Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā kā īpatsvars no IKP

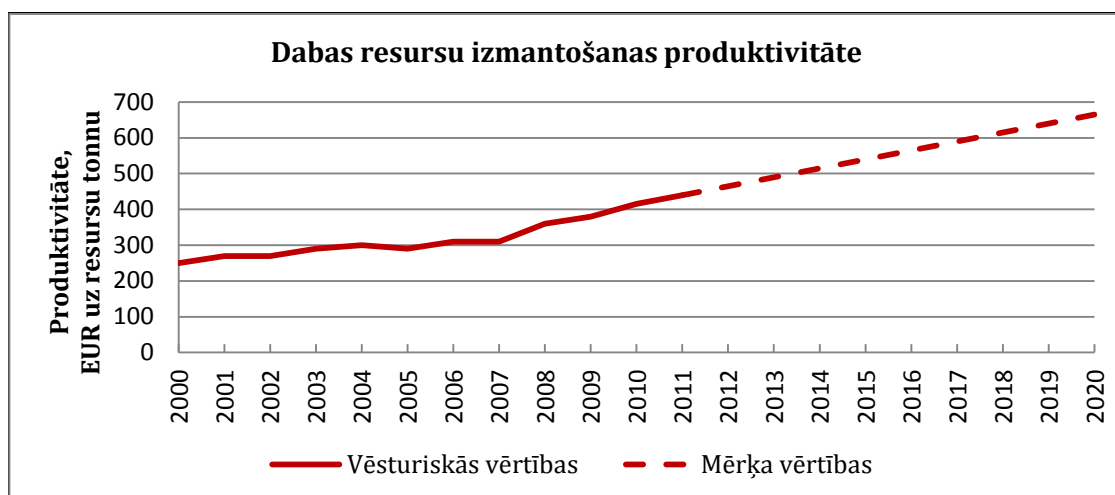
[55] Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā ir starptautiski pieņemts pētniecības un inovācijas attīstības un tās potenciāla novērtēšanas mērs. Šis rādītājs demonstrē, kāds kopējais finansējuma apjoms gada laikā ir novirzīts investīcijām pētniecībā un attīstībā. Paaugstinoties šiem ieguldījumiem, paaugstinās valsts inovācijas spēja un attiecīgi spēja radīt jaunus produktus un pakalpojumus.

Informācijas avots: Centrālā statistikas pārvalde

[56] **Rādītājs 5** Dabas resursu izmantošanas produktivitāte

[57] Dabas resursu izmantošanas produktivitāte parāda, cik lielu izlaides (produkcijas) apjomu (mērot EUR) ir iespējams radīt, izmantojot vienu nosacīto dabas resursu tonnu. Jo vairāk izlaides EUR tiek sarāžots no ikkatras resursu tonnas, jo efektīvāk tiek izmantoti dabas resursi.

Informācijas avots: Eurostat

[58] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[59] Apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide kā īpatsvars no IKP (%)	13.5 (2011)	14	16	20	-
[60] Preču un pakalpojumu eksports kā īpatsvars no IKP (%)	59 (2011)	63	66	70	-
[61] Produktivitāte apstrādes rūpniecībā (tūkst. EUR uz strādājošo, sal.c.)	11 200 (2011)	13 700	16 800	20 600	-
[62] Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā (% no IKP)	0.6 (2010)	0.8	1.2	1.5	3
[63] Dabas resursu izmantošanas produktivitāte (EUR uz vienu resursu tonnu)	373 (2010)	480	540	600	-

Rīcības virziens „Augstražīga un eksportspējīga ražošana un starptautiski konkurētspējīgi pakalpojumi”

[64] Lai būtu iespējama augstražīga un starptautiski konkurētspējīga ražošana un pakalpojumi, ir jāceļ produktivitāte.

[65] Latvijas ekonomiku raksturo mazs eksportspējīgo nozaru īpatsvars tautas saimniecībā un zema apstrādes rūpniecības produktivitāte (ES dalībvalstu vidējais līmenis ir 4 reizes augstāks nekā Latvijā). Šāda situācija Latvijas ekonomiku padara ārkārtīgi jutīgu pret ārējās vides izmaiņām, nesniedz nepieciešamo stabilitāti un ilgtspēju, kā arī neļauj sasniegt valsts tautas saimniecības iespējamā potenciāla maksimumu. Tikai ražīguma pieaugums var nodrošināt vidējā dzīves līmeņa tuvināšanos vidējam ES rādītājam.

[66] Valsts iedzīvotāju labklājības pieaugumu var nodrošināt kapitāla un investīciju (gan iekšējo, gan ārējo) piesaiste eksportspējīgiem ražojošajiem un pakalpojumu sektoriem, ražošanas modernizācija un eksporta pieaugums. Pieaugot ražošanai, kas spēs radīt augstu pievienoto vērtību, augs ar to tieši un pakārtoti saistītās nozares. Arī darbavietu pieaugumu galvenokārt radīs nevis ražīga (modernizēta un automatizēta) rūpniecība, bet to atbalstošie uzņēmumi. Pakalpojumu sektorā jāsekmē tā eksportspēja un starptautiskā konkurētspēja.

[67] Tāpat ir nepieciešams atbalstīt jaunu tehnoloģiju ieviešanu un resursu racionālu izmantošanu, tādējādi samazinot piesārņojošo vielu emisiju enerģētikas, rūpniecības, transporta un lauksaimniecības nozarēs, kā arī mājsaimniecībās.

[68] Rīcības virziena mērķi un rādītāji

[69] **Mērķis 1** 2020. gadā vismaz 40% investīciju tiek novirzītas produktīvā kapitāla veidošanai (bruto pamatkapitāla veidošanai) eksportspējīgās nozarēs

[70] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[71] Bruto pamatkapitāla veidošana apstrādes rūpniecībā (nefinansu investīcijas gadā, LVL milj.)	281 (2010)	400	750	950	-
[72] Ārvalstu tiešās investīcijas tirgojamās nozarēs (% no visām ienākošajām ārvalstu tiešajām investīcijām)	16 (2010)	20	30	40	-

[73] **Mērķis 2** Ikgadējais eksporta pieaugums līdz 2020. gadam ir vismaz 8% apmērā pret iepriekšējā gada attiecīgo rādītāju

[74] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[75] Preču un pakalpojumu eksporta apjomu pieaugums (%)	21 (2011/2010)	5	6	8	-
[76] Augsto tehnoloģiju nozaru eksporta īpatsvars no visa eksporta gadā (%)	4.205 (2006)	6	8	11	>15

[77] **Mērķis 3** Komercializējamu radošo industriju attīstība

[78] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[79] Radošo industriju eksporta īpatsvars no kopējā eksporta (%)	1.09 (2009)	1.2	1.7	2	3

[80] Kultūras un radošo industriju jomā strādājošo uzņēmumu īpatsvars no visiem uzņēmumiem (%)	6	6.5	8	9	12-15
--	---	-----	---	---	-------

[81] **Mērķis 4** Nepārsniegt ilgtermiņa iespējamo vidē nonākošā piesārņojuma apjomu (samazinot enerģētikas, rūpniecības, transporta, lauksaimniecības, zivsaimniecības un mājsaimniecību radītās piesārņojošo vielu emisijas un radīto atkritumu daudzumu)

[82] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[83] Valsts kopējās gaisu piesārņojošo vielu emisijas apjoms slāpekļa oksīdam, amonjakam, gaistošajiem organiskajiem savienojumiem un cietajām daļiņām	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (VARAM)				
[84] Enerģijas patēriņš gadā uz vienu rūpniecības produkcijas apjoma indeksa vienību (toe/ indekss)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (EM)				

[85] **Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi**

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[86] 0% uzņēmumu ienākuma nodokļa ieviešana reinvestētajai peļņai, kas novirzīta iekārtu modernizācijai vai iegādei ražojošajā sektorā vai pakalpojumu eksportā, vai jaunu uz eksportu orientētu produktu izpētei un attīstībai, ja to veic Latvijā strādājoši zinātnieki [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	FM (EM)	-
2.	[87] Atbalsts eksportējošiem ražojošiem un eksportējošiem pakalpojumiem sniedzotiem uzņēmumiem iekārtu iegādei un modernizācijai eksportējamo preču vai pakalpojumu radīšanai, kā arī jaunu produktu izpētei un attīstībai – iekārtu iegādei, telpu rekonstrukcijai u.tml. [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (LIAA)	-
3.	[88] Atbalsts ražojošiem un pakalpojumiem sniedzotiem uzņēmumiem energoefektivitātes uzlabošanai [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (VARAM)	-
4.	[89] Valsts un pašvaldību infrastruktūras (energopieslēgumi un piebraucamie ceļi) sakārtošanas programma privāto lielo investīciju projektu (privātās investīcijas virs LVL 5 miljoniem) vajadzībām	EM (SM, VARAM, Latvenergo, LIAA)	-

	[Aptveramā teritorija: Visa Latvija]		
5.	[90] Vienotas valsts attīstības finanšu institūcijas izveidošana, kas ietver visus valsts piedāvātos finanšu atbalsta instrumentus (jaunu uzņēmumu darbības uzsākšanas finansēšanai, valsts eksporta garantiju nodrošināšanai, riska kapitāla nodrošināšanai, investīciju projektiem ražojošajiem un eksportējošajiem uzņēmējiem, mikro, mazo un vidējo uzņēmumu attīstībai, t.sk. ieguldījumiem izpētē un attīstībā, lauksaimniecības un lauku attīstības sekmēšanai, vides aizsardzības un energoefektivitātes veicināšanai u.c.) [Aptveramā teritorija: Rīga, ar darbību visā Latvijā]	FM (EM)	-
6.	[91] Latvijas ekonomisko interešu pārstāvības stiprināšana ārvalstīs un jaunu vēstniecību atvēršana atbilstoši investīciju piesaistes iespēju un eksporta potenciāla izvērtējumam [Aptveramā teritorija: visa pasaule]	EM (ĀM, LIAA)	-
7.	[92] Pastāvīgas apmācības uzņēmējiem par iespējām celt uzņēmumu konkurētspēju (īpaši par procesu optimizāciju, resursu efektīvu izmantošanu, IKT izmantošanu), kā arī lai paaugstinātu uzņēmumu vadības un darbinieku kvalifikāciju un veicinātu efektīvāku organizatorisko un ražošanas procesu pārvaldības metožu un biznesa modeļu ieviešanu [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (LIAA)	-
8.	[93] Pastāvīgas apmācības par jaunu uzņēmumu radīšanas iespējām un procedūrām ar mērķi veicināt uzņēmējdarbības attīstību [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (LIAA)	-
9.	[94] Uz eksportu orientētu tūrisma produktu veidošana, izmantojot reģionu unikālo, dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, reģionos izveidoto infrastruktūru un klimata priekšrocības (t.sk. kurortoloģijas pakalpojumi) [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (KM, TAVA, LI)	-
10.	[95] Veidojot specifisku atbalsta instrumentu, atbalstīt radošo industriju inkubatoru izveidošanu un darbību un radošo industriju klasteru izveidošanu, lai attīstītu kultūrā bāzētas inovācijas un	EM (KM, VARAM)	-

	veicinātu kultūras un radošo industriju, zinātnes un uzņēmēju sadarbību, atbalstot radošo industriju uzņēmējdarbības eksportspēju un valsts starptautisko konkurētspēju [Aptveramā teritorija: Nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centru teritorijā]		
11.	[96] Atbalsts dizaina pasākumiem, kas nodrošina jaunu eksporta produktu izstrādi un ieviešanu ražošanā [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (KM)	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Rīcības virziens „Izcila uzņēmējdarbības vide”

[97] Izcila uzņēmējdarbības vide nozīmē sakārtotu normatīvā regulējuma bāzi, prognozējamu valsts atbalsta un uzraudzības sistēmas darbību, uz uzņēmēju vajadzībām orientētus valsts pārvaldes pakalpojumus, kā arī skaidrus un konkurētspējīgus pamatnosacījumus uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstībai, lai katrs, kurš vēlas, varētu veidot uzņēmējdarbību, strādāt un dzīvot Latvijā.

[98] Izcila uzņēmējdarbības vide stimulē uzņēmumu attīstību, veicina jaunu uzņēmumu un investīciju piesaisti, un iedzīvotāju kā darbaspēka un kā jaunu darba devēju piesaisti. Skaidra un saprotama uzņēmējdarbības vide ir garants katra iedzīvotāja godīgi nopelnītās algas saņemšanai un ienākumiem valstij. Šādos apstākļos uzņēmumi apzinās korporatīvās sociālās atbildības nozīmi un darbojas atbildīgi pret sabiedrību un apkārtējo vidi.

[99] Pasaulē pieaug konkurence par investīcijām, un aizvien izšķirošāka loma lēmuma pieņemšanā ir uzņēmējdarbības videi. Savukārt ēnu ekonomika un korupcija kropļo uzņēmējdarbības vidi, galvenokārt, radot nevienlīdzīgus konkurences apstākļus. Izcilai uzņēmējdarbības videi ir jābūt starptautiski sasniedzamai.

[100] Rīcības virziena mērķi un rādītāji

[101] **Mērķis 1** Uzlabot uzņēmējdarbības vidi, optimāli samazinot administratīvo slogu, mazinot ēnu ekonomikas īpatsvaru tautas saimniecībā, mazinot korupciju, nodrošinot prognozējamu nodokļu politiku, efektīvizējot tieslietu sistēmas darbību, kā arī paaugstinot valsts pārvaldes darbības efektivitāti

[102] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[103] Ekonomiski aktīvo komercsabiedrību skaits	65 629 (2010)	67 000	75 000	80 000	-
[104] Prasības kārtībā izskatāmo	73.2	80	85	92	-

civillietu izskatīšanas ilgums līdz 12 mēnešu laikā visās 1. instances tiesās (% no visām lietām)	(2011)				
[105] Latvijas vieta „Doing Business” indeksā	21.	20.	17.	13.	-
[106] Latvijas vieta Globālās konkurētspējas indeksā	64. (2011)	60.	53.	45.	<40.
[107] Latvijas publiskās pārvaldes darbības efektivitāte pēc GRICS indeksa (%)	71.5 (2011)	75	80	85	>95
[108] Latvijas vieta korupcijas uztveres indeksā	61. (2011)	55.	45.	37.	-

[109] **Mērķis 2** Nodrošināt Latvijas starptautisko sasniedzamību

[110] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[111] Kravu apgrozījums Latvijas ostās (milj. t gadā)	61.2 (2010)	65	80	100	>130
[112] Apkalpoto gaisa satiksmes pasažieru skaits gadā lidostā „Rīga” (milj. gadā)	4.66 (2010)	5	6.5	7	>10
[113] Pasažieru apgrozība dzelzceļa transportā (milj. pasažierkilometru gadā)	749 (2010)	800	850	1 000	1 150
[114] Apkalpoto pasažieru skaits Rīgas ostā (tūkst. gadā)	764 (2010)	900	1 050	1 150	>1 500

[115] **Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi**

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[116] Pārlikas regulācijas novēršana – visu ES pārņemto normatīvo aktu prasību pārbaude, novēršot iespējas neadekvāti striktu prasību pārņemšanai nacionālajā likumdošanā, maksimāli samazinot administratīvo slogu un piesaistot ieinteresētās puses (sadarbības partnerus) regulējuma pilnveidošanā [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VK (visas ministrijas)	-
2.	[117] Administratīvā sloga samazināšana uzņēmējiem, maksimāli ieviešot vienas pieturas aģentūras principu apkalpošanā, izmantojot jaunākās tehnoloģijas attālinātu pakalpojumu sniegšanā, regulējošo normatīvo aktu bāzes pārskatīšana, lai novērstu dublēšanos,	VARAM (VK, visas ministrijas)	-

	paātrinātu administratīvos procesus un likvidētu procesu „pārklāšanos” [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]		
3.	[118] Pakāpeniska nodokļu sloga pārvešana no darbaspēka uz patēriņu un pakāpeniska iedzīvotāju ienākuma nodokļa samazināšana atbilstoši Ministru kabinetā apstiprinātam grafikam [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	FM	-
4.	[119] Radikāla rīcība ēnu ekonomikas apkarošanā – nodokļu maksāšanas sasaiste ar valsts sniegto pakalpojumu saņemšanu dažādās dzīves jomās, kā arī atbildības par nodokļu nemaksāšanu pastiprināšana un lielāki sodi par kontrabandu [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	FM (VM, LM, IZM, VID)	-
5.	[120] Uzņēmumu aktīvu maksimāli ātra atgriešanās tautas saimniecībā uzņēmumu darbības sarežģījumu gadījumos, ceļot tiesu sistēmas efektivitāti, optimizējot maksātspējas procesu, sāsinot lietu izskatīšanas termiņus un izveidojot uzticamas un efektīvas alternatīvas strīdu risināšanas iespējas (t.sk. nostiprinot mediācijas pakalpojumus) [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	TM	-
6.	[121] Intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības sistēmas sakārtošana [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	TM (KM, Patentu valde, ĢP, EM, IEM, AT, ZM, IZM, FM)	-
7.	[122] Izveidot vienotu valsts aģentūru, kas visaptveroši rūpētos par valsts tēla veidošanu (apvienojot Tūrisma attīstības valsts aģentūras, Latvijas institūta, atsevišķas Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras funkcijas u.c. piekritīgās funkcijas) [Aptveramā teritorija: Rīga]	VK (EM, TAVA, LI, LIAA)	-
8.	[123] Nepieciešamo ieguldījumu veikšana lielo Latvijas ostu (Rīgas, Ventspils, Liepājas) pamata infrastruktūras sakārtošanai [Aptveramā teritorija: Rīga, Ventspils, Liepāja]	SM	-
9.	[124] Rail Baltica Latvijas posma tehniskās dokumentācijas izstrāde un izbūves uzsākšana, iekļaujoties kopējā Rail Baltica projektā	SM	-

	[Aptveramā teritorija: Visa Latvija]		
10.	[125] Austrumu – rietumu dzelzceļa infrastruktūras sakārtošana un izbūve [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	SM	-
11.	[126] Starptautiskās lidostas „Rīga” attīstība, lai nodrošinātu esošo un paredzamo gaisa kravu un pasažieru pārvadājumu apjoma pieaugumu un pieaugošo tranzīta plūsmu [Aptveramā teritorija: Rīga]	SM	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Rīcības virziens „Attīstīta pētniecība un inovācija”

[127] Attīstīta pētniecība un inovācija, kas tiek sekmīgi komercializēta, dod iespēju valstij ražot eksportējamus produktus un sniegt starptautiski konkurētspējīgus pakalpojumus. Pētniecība un inovācija var kalpot produktivitātes celšanai, kas nav saistīta ar darbaspēka izmaksu samazināšanu.

[128] Ieguldījumu apmērs pētniecībā un attīstībā Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Galvenie izaicinājumi ieguldījumu palielināšanai pētniecībā un attīstībā ir nepietiekošs nodarbināto skaits zinātnē un pētniecībā, vāji attīstīta zinātnes un pētniecības infrastruktūra, mazs moderni aprīkotu laboratoriju skaits tehnoloģiskas ievirzes projektu īstenošanai, vājš pētījumu rezultātu komercializācijas potenciāls un neapmierinoša sadarbība starp zinātnes un uzņēmējdarbības sektoriem, t.sk. starp Baltijas valstīm.

[129] Latvijas biznesa struktūru galvenokārt veido mikro, mazie un vidējie uzņēmumi, kuriem nav kapacitātes investēt pētniecībā un attīstībā, un samērā zems augsto tehnoloģiju sektors. Tas norāda uz nepietiekamu ieguldījumu absorbcijas spēju. Lai privātā sektora spēlētāji būtu spējīgi izmantot pētnieku radīto inovāciju tautas saimniecībā, nepieciešams veidot inovāciju kultūru. Zinātnei vairāk jāpiepalīdz uzņēmējdarbībā – valstij ir jāpelna ar zinātnes komercializācijas procesā samaksājamiem nodokļiem un izveidotajām darbavietām, tādējādi iegūstot papildu līdzekļus turpmākiem ieguldījumiem zinātnē un pētniecībā.

[130] Pētniecībā un attīstībā ir būtiska iesaistīto pušu sadarbība, kā arī nepieciešamība radīt lielākas un attiecīgi kompetentākas un spēcīgākas apvienības, šādi arī stimulējot kopējos un privātā sektora ieguldījumus pētniecībā un attīstībā.

[131] Rīcības virziena mērķi un rādītāji

[132] **Mērķis 1** Ieguldījumi pētniecībā un attīstībā 1,5% apmērā no iekšzemes kopprodukta 2020. gadā, mērķtiecīgi sekmējot cilvēkresursu piesaisti, inovatīvu ideju izstrādi, pētnieciskās infrastruktūras pilnveidi, augstākās izglītības, zinātnes un privātā sektora sadarbību, kā arī pētniecības un inovācijas pārnesi uzņēmējdarbībā.

[133] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[134] Privātā sektora ieguldījums pētniecībā un attīstībā 2020. gadā sasniedz vismaz 50% no kopējiem ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā (privātā sektora ieguldījumi pētniecībā un attīstībā, % no kopējiem ieguldījumiem)	37 (2010)	45	50	55	-
[135] Zinātnieku skaits, kas nodarbināti privātajā sektorā (% no visiem, atbilstoši pilna laika ekvivalentam)	16.2 (2010)	18	25	38	-
[136] Piešķirtie Eiropas patenti, kas pieteikti no zinātniekiem, kas rezidē Latvijā	11 (2011)	13	18	26	-

[137] **Mērķis 2** Komercializējot zināšanas, veicināt inovatīvu, starptautiski konkurētspējīgu produktu ar augstu pievienoto vērtību radīšanu un ieviešanu ražošanā, šādi paaugstinot minēto produktu izlaides apjoma īpatsvaru tautas saimniecībā

[138] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[139] Inovatīvo produktu apgrozījums (% no kopējā apgrozījuma)	5.9 (2008)	7	9	11	>14
[140] Inovatīvo uzņēmumu īpatsvars (% no visiem uzņēmumiem)	20.1 (2008)	22	25	30	>40

[141] **Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi**

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[142] Zinātnes kvalitatīva un kvantitatīva atjaunotne, t.sk. valsts zinātnisko institūtu iesaistīšana doktorantu apmācīšanā, jauno zinātnieku iesaiste pētījumos un zinātniskajā darbībā, kā arī akadēmiskā un zinātniskā personāla mobilitāte, lai veicinātu komercializējamu projektu veidošanu Latvijā [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM	-
2.	[143] Inovācijas pašatjaunojošā fonda izveide, kura līdzekļi tiek investēti projektos ar komercializācijas potenciālu ar mērķi līdzekļus atgūt un audzēt tālākai investīšanai	IZM	-

	[Aptveramā teritorija: Rīga, ar darbību visā Latvijā]		
3.	[144] Fundamentālu un lietišķu pētījumu īstenošana prioritārajos zinātnes virzienos, kā arī uz tirgu orientētu pētījumu īstenošana, t.sk. zinātniskās infrastruktūras, kas nepieciešama industrijas pasūtītu pētījumu īstenošanai, pilnveide [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM	-
4.	[145] Atbalsts starptautisku pētījumu programmu īstenošanai inovatīvu tehnoloģiju izstrādei [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM	-
5.	[146] Privātā sektora pētniecības un inovācijas kapacitātes attīstīšana, atbalstot inovāciju, kurā tiek radīts jauns, pielietojams un nepieciešams eksportspējīgs produkts vai pakalpojums [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM	-
6.	[147] Panākt efektīvāku sadarbību starp zinātnes un rūpniecības sektoriem, pilnveidojot esošās un veidojot jaunas zinātnieku un uzņēmumu ilgtermiņa sadarbības formas, izveidojot vienotu pētniecības rezultātu pārneses sistēmu, t.sk. pilnveidojot un attīstot inovācijas atbalsta infrastruktūru (zinātnes un tehnoloģiju parku izveide, inovācijas un biznesa inkubatoru attīstība) [Aptveramā teritorija: Visa Latvija ar fokusu uz Nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centru teritorijām]	EM (IZM)	-
7.	[148] Baltijas valstu augstākās izglītības, zinātnes un privātā sektora sadarbības platformas izveide un attīstība šādās jomās: (1) biofarmācija un organiskā ķīmija, (2) nanostrukturētie materiāli un augstas enerģijas starojums, (3) viedās tehnoloģijas un inženierija [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM (EM)	-
8.	[149] Mašīntulkošanas sistēmas uz un no latviešu valodas pilnīga izveide [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM	-
9.	[150] Izvērtējot, apvienojot un pilnveidojot esošos inovācijas atbalsta mehānismus, veidot vienotu atbalsta sistēmu, kas darbojas pēc vienas pieturas principa, nodrošinot jēgpilnu konsultatīvo bloku inovācijas sfērā	EM (IZM)	-

	[Aptveramā teritorija: Nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centru teritorija]		
10.	[151] Pētniecībai un attīstībai pieejamo aktīvu un projektu vienotas un publiskas datubāzes izveidošana [Aptveramā teritorija: Rīga, ar pieejamību visā Latvijā]	IZM	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Rīcības virziens „Energoefektivitāte un enerģijas ražošana”

[152] Enerģija mūsdienās ir kļuvusi par vienu no būtiskākajiem tautas saimniecības konkurētspējas un neatkarības nodrošinātājiem. Latvija ir bagāta ar atjaunojamajiem energoresursiem, kas šobrīd netiek pietiekamā apjomā izmantoti enerģijas ražošanai valstī. Tādēļ šis rīcības virziens paredz veicināt vietējās energoavotu izmantošanu enerģijas ražošanā. Tas gan nenozīmē iespēju nekavējoties atteikties no energoresursu importa, taču veicina sabalansētu enerģijas ražošanas-importa struktūru.

[153] Enerģija ir jāizmanto efektīvi. Tādēļ šis rīcības virziens paredz pasākumus energoefektivitātes celšanai, kas ir nozīmīgs konkurētspējas veicināšanas rīks. Energoefektivitātes celšana primāri ir būtiska ražojošajā sektorā – kā konkurētspējas paaugstināšanas rīks. Tajā pašā laikā ir jāsekmē arī ēku energoefektivitātes paaugstināšana, t.sk. to ēku, kas nav ražošanas aktīvi.

[154] Rīcības virziena mērķi un rādītāji

[155] **Mērķis 1** Nodrošināt tautas saimniecībai nepieciešamo energoresursu ilgtspējīgu izmantošanu, veicinot resursu tirgu pieejamību, sektoru energointensitātes samazināšanos un vietējo atjaunojamo energoresursu īpatsvaru palielināšanos kopējā patērētajā apjomā, fokusējoties uz konkurētspējīgām enerģijas cenām.

[156] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[157] No atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas īpatsvars kopējā bruto enerģijas galapatēriņā vismaz 40% 2020. gadā	34.3 (2009)	35	37	40	>50
[158] Enerģijas patēriņš iekšzemes kopprodukta radīšanai (kg naftas ekvivalenta uz 1000 EUR no IKP)	372.9 (2010)	350	320	280	<150
[159] Energoatkarība — neto energoresursu imports/bruto iekšzemes enerģijas patēriņš plus bunkurēšana (%)	41.6 (2010) EM	-	-	-	<50
[160] Dzīvojamā sektora īpatnējais	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala				

siltumenerģijas patēriņš (kWh/ m ² / gadā)	redakcijai (EM)
---	-----------------

[161] **Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi**

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[162] Pašvaldību energoplānu izstrāde, kas paredz kompleksus pasākumus energoefektivitātes veicināšanai un pārejai uz atjaunojamiem energoresursiem [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (VARAM, pašvaldības)	-
2.	[163] Atbalsta programmas īstenošana valsts un pašvaldību sabiedrisko ēku sektorā, t.sk. izmantojot ESCO modeli [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (VARAM, pašvaldības)	-
3.	[164] Atbalsta programmas daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku, t.sk. izmantojot ESCO modeli, un māsaimniecību energoefektivitātei, un pārejai uz atjaunojamiem energoresursiem [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (VARAM, pašvaldības)	-
4.	[165] Atbalsts inovatīvu enerģētikas un energoefektivitātes tehnoloģiju pilotprojektiem [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (VARAM)	-
5.	[166] Atbalsta programmas pārejai uz atjaunojamiem energoresursiem transporta sektorā un nepieciešamās infrastruktūras nodrošināšana, atbalstot tikai tādus alternatīvos energoresursus, kas ir ekonomiski izdevīgi, kā arī atbalstot inovāciju, kuras rezultātā tiek sekmēta ekonomiski izdevīgu alternatīvo energoresursu izmantošana [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (SM, VARAM)	-
6.	[167] Atjaunojamo energoresursu izmantošana izklīdētā enerģijas ražošanā un patēriņā, attīstot ekonomisko aktivitāti un veicinot teritoriju izaugsmi, samazinot vietējo energoresursu eksportu un atkarību no fosilo energoresursu importa [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (VARAM)	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Prioritāte „Cilvēka drošumspēja”

Kas atjaunojas ik dienu, tam nav jāpārcieš krīzes. Rainis

Kādēļ „Cilvēka drošumspēja”?

[168] *Mēs varam prognozēt, bet nevaram droši zināt, kādi apstākļi ietekmēs Latvijas un tās iedzīvotāju attīstību ekonomikas izrāviena laikā. Latvija ir atvērta tautas saimniecība, kas arvien vairāk ir pakļauta globalizācijas ietekmei. Tāpēc valstij svarīgi ir stiprināt iedzīvotāju drošumspēju jeb spēju pielāgoties mainīgiem apstākļiem.*

[169] *Cilvēks ar pietiekamu drošumspēju spēj rast attīstības un problēmu risinājumus ne tikai sev un tuvākajiem, bet arī pilnvērtīgi piedalīties sabiedrības dzīvē. Cilvēks ar nepietiekamu drošumspēju neprot saskatīt iespējas izaugsmei, jūtas apdraudēts, neuzticas citiem, neredz savu saikni ar valsti un neiesaistās tās dzīvē.*

[170] *Saprotam, ka vēsturiskā pieredze, sabiedrības noslāņošanās un krīzes apstākļi negatīvi ietekmējuši daudzu cilvēku drošumspēju, tāpēc valsts uzdevums ir radīt apstākļus, lai to stiprinātu.*

[171] Mums jārada apstākļi katra Latvijas iedzīvotāja drošumspējas stiprināšanai, lai sabiedrība kopumā gūtu no tautas saimniecības izaugsmes un būtu gatava nākotnes izaicinājumiem. Valsts, gādājot par cilvēku drošumspēju:

- **nostiprina vidusšķiru**¹ – paaugstinās ienākumi, un samazinās to nevienlīdzība starp mājsaimniecībām, kas daudziem iedzīvotājiem paplašina iespējas gādāt par savu un tuvinieku veselību, izglītību un iespējām pilnvērtīgi piedalīties kultūras, sabiedriskajā un politiskajā dzīvē;
- **pozitīvi ietekmē demogrāfiju**, lai tautas saimniecības izaugsmes apstākļos Latvija būtu vieta, kur dzimst gribēti un gaidīti bērni, kur vecāki var viņiem nodrošināt aprūpi un attīstības perspektīvas, kur var atrast darbu un pilnveidoties.

[172] Kā var stiprināt cilvēka drošumspēju?

- Jāveicina sabiedrības savstarpējās sadarbošanās spējas, kas balstītas mūsu mantotajās, iepazītajās un jaunradītajās kultūras vērtībās
- Jāstiprina piederības apziņa Latvijai, lai visi valsts iedzīvotāji lepotos ar savu valsti
- Jāveido tāda vide, kas atbalsta bērnu radīšanu un veido drošības sajūtu jau bērnībā, lai nākotnē mēs spētu attīstīties un sadarboties ar citiem
- Jāsekmē veselīgs dzīvesveids kā pamats dzīves kvalitātei un ilgam darba mūžam
- Jānodrošina iespējas attīstīt kompetences kvalitatīvā formālā izglītībā, kā arī ārpus formālās izglītības mūža garumā, lai mēs spētu saskatīt un atrast risinājumus jebkuros apstākļos
- Jārada iespējas strādāt cilvēka cienīgu darbu ar pietiekamu, kompetencēm atbilstošu atalgojumu, kas veicinātu katra indivīda profesionālo un personības izaugsmi.

¹ Ar piederību vidusšķirai tiek saprasta drošības sajūta, ko rada ienākumu plaisas samazināšanās un ienākumu pietiekamība.

[173] Valsts un sabiedrība kopā rada apstākļus drošumspējas stiprināšanai, un nepieciešamās darbības īsteno gan katrs personīgi, gan arī valsts, pašvaldības un pilsoniskā sabiedrība. Drošumspējas stiprināšana ir ieguldījums iekļaujošai izaugsmei nākotnē, būtiski samazinot nepieciešamību vēlāk cīnīties ar sabiedrībai sāpīgām un valstij dārgām sekām.

[174] **Prioritātes mērķis**

[175] **Mērķis 1** Radīt spēcīgu vidusšķiru un nodrošināt tautas ataudzi Latvijā – valstī, kur ikkatram cilvēkam ir iespējas gādāt par savu, savu tuvinieku un Latvijas attīstību

[176] **Prioritātes rīcības virzieni**

Rīcības virziens „Cilvēku sadarbība un kultūra kā piederības Latvijai pamats”

Rīcības virziens „Stabili pamati tautas ataudzei”

Rīcības virziens „Vesels un darbaspējīgs cilvēks”

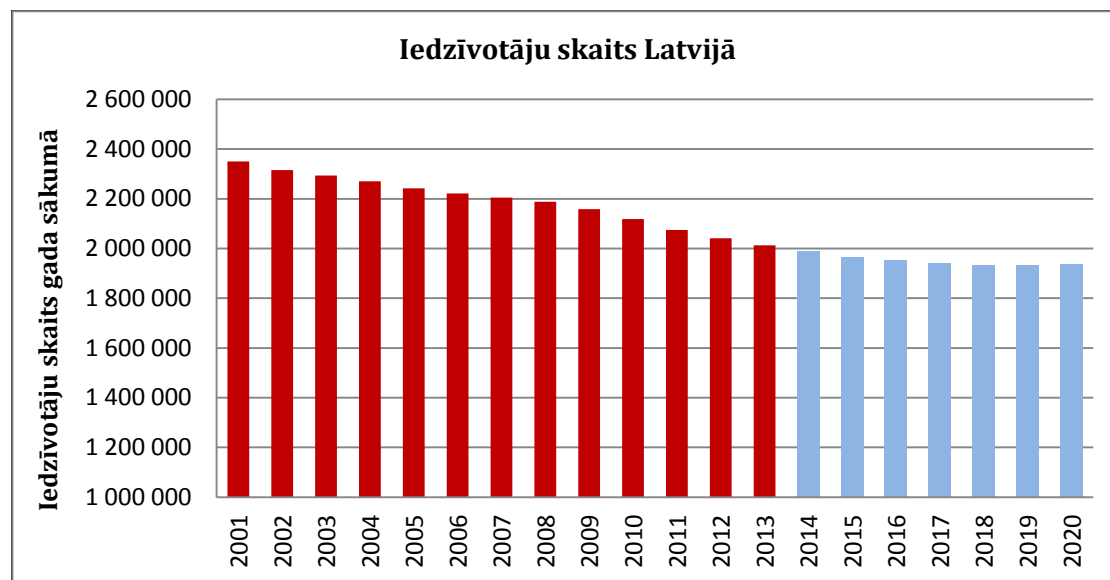
Rīcības virziens „Kompetenču attīstība”

Rīcības virziens „Cienīgs darbs”

[177] **Prioritātes mērķa sasniegšanas rādītāji**

[178] **Rādītājs 1** Iedzīvotāju skaita izmaiņas, absolūtos skaitļos

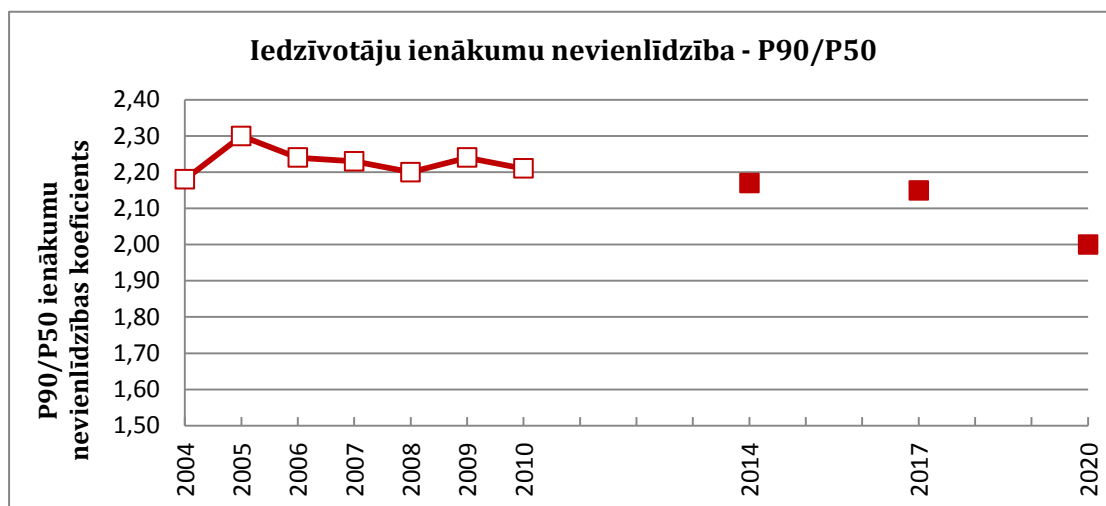
[179] Informācija par iedzīvotāju skaita izmaiņām iekļauj Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datus par iedzīvotājiem un reģistrēto migrāciju, kā arī datus par dzimušajiem un mirušajiem. Dati ņem vērā ne tikai oficiāli reģistrēto migrāciju, bet arī emigrācijas novērtējumu.

Informācijas avots: Centrālā statistikas pārvalde datu bāzes tabula ISG03. IEDZĪVOTĀJU SKAITA IZMAIŅAS UN TĀS IETEKMĒJOŠIE FAKTORI, indikatora nosaukums – Iedzīvotāju skaita izmaiņas

[180] **Rādītājs 2** P90/P50 ienākumu nevienlīdzības koeficients %

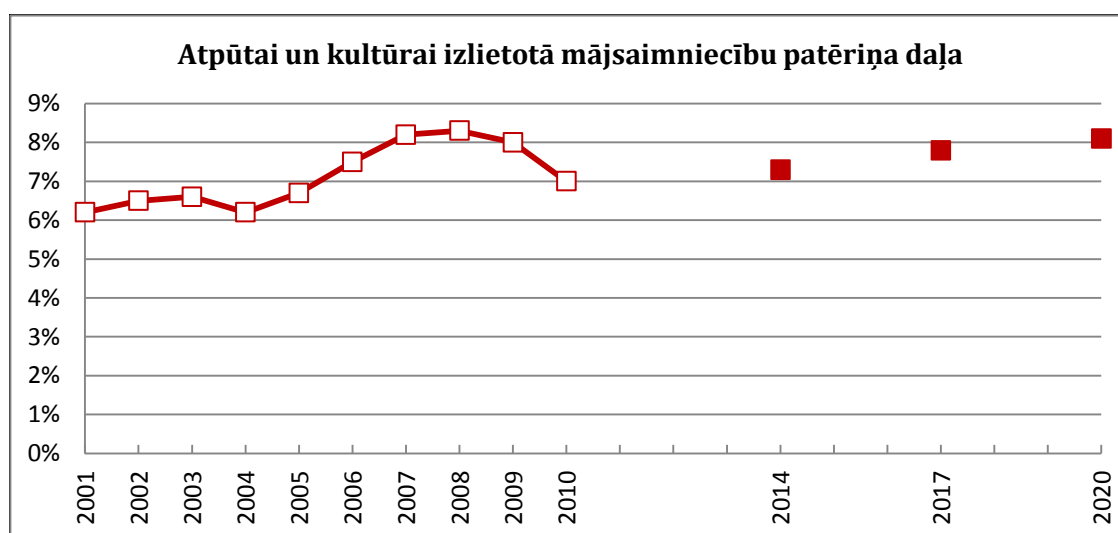
[181] Rādītāja dinamika raksturo vidusšķiras attīstības tendences. Indikators rāda ienākumu attiecību, ko saņem 10% mājsaimniecību ar augstākajiem ienākumiem pret 50% mājsaimniecību ar augstākajiem ienākumiem. Rādītājs analizējams kopā P50/P10 ienākumu nevienlīdzības koeficientu, kas palīdz saprast vidusšķiras veidošanās avotus.

Informācijas avots: EU-SILC (kopienas statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem)

[182] **Rādītājs 3** Patēriņš atpūtai un kultūrai no mājsaimniecību kopējiem patēriņa izdevumiem, %

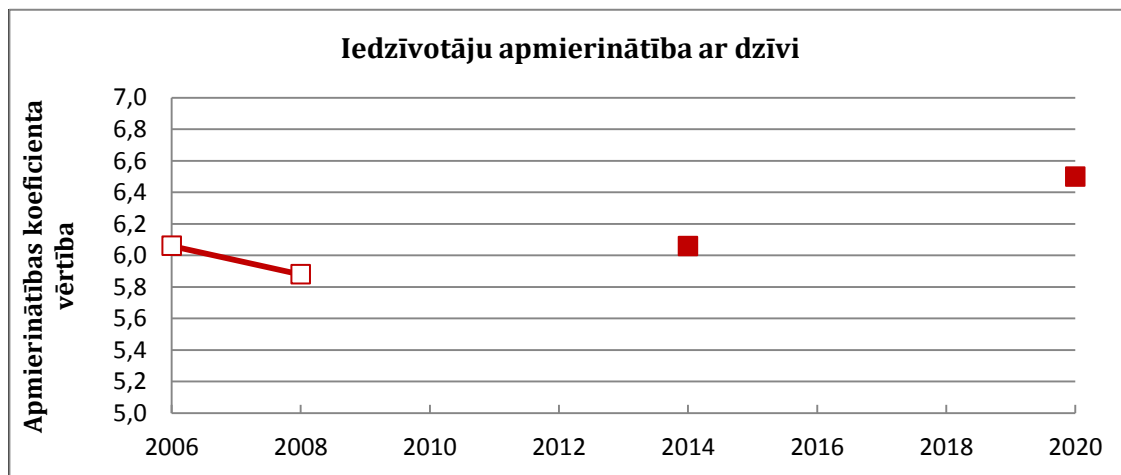
[183] Mājsaimniecību izdevumi, kuri skar cilvēkdrošību ir saistīti ar pārtiku, apģērbu, mājokli, veselību, izglītību un citām vajadzībām. Mājsaimniecību patēriņu īpatsvara palielinājums atpūtai un kultūrai liecina par zināmu labklājības līmeni un piederību Latvijas kultūras telpai.

Informācijas avots: Centrālā statistikas pārvalde, datu bāzes tabula MBG01. MĀJSAIMNIECĪBU PATĒRIŅĀ IZDEVUMU STRUKTŪRA, indikatora nosaukums – Patēriņš atpūtai un kultūrai

[184] **Rādītājs 4** Apmierinātība ar dzīvi

[185] Augsta apmierinātība ar dzīvi ir saistīta ar cilvēka drošumspēju, ko veicina stabili pamatiem bērnībā, kompetences, spēja sadarboties un uzticēties citiem un valstij. Palielinoties iedzīvotāju drošumspējai, kā arī drošības sajūtai, palielināsies iedzīvotāju apmierinātība ar dzīvi.

Informācijas avots: Eiropas Sociālais pētījums (*European Social Survey*)

[186] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[187] Iedzīvotāju skaita izmaiņas gada sākumā, absolūtos skaitļos	2,042 (2012)	2,00	1,99	2,00	>2,02
[188] P90/P50 ienākumu nevienlīdzības koeficients (%)	2,21	2,17	2,15	2,05	-
[189] Patēriņš atpūtai un kultūrai no mājsaimniecību kopējiem patēriņa izdevumiem (%)	7 (2010)	7,3	7,8	8,1	-
[190] Apmierinātība ar dzīvi indekss	5,88 (2008)	6,06	-	6,5	-

Rīcības virziens „Cilvēku sadarbība un kultūra kā piederības Latvijai pamats”

[191] Latvija ir vienīgā vieta pasaulē, kur var pilnvērtīgi pastāvēt un attīstīties latviešu nācija, valoda un kultūra. Valoda un kultūra reizē ir arī Latvijas sabiedrību vienojošais pamats, tāpēc sabiedrības, kā arī valsts mērķis un pienākums ir kopt valodu un gādāt par nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un sabiedrības integrācijas vērtībām ilgtermiņā.

[192] Valstij ir jāstiprina kvalitatīva informatīvā, demokrātisko diskusiju telpa, kur nodrošināta gan visu sabiedrību aptveroša savstarpēja komunikācija līdzdalības veicināšanai, gan valsts iespēja uz klausīt un sarunāties ar tās iedzīvotājiem un

tautiešiem ārzemēs, izskaidrojot pieņemtos lēmumus un veicinot vienojošu vērtību un mērķu apziņu.

[193] Cilvēki, kas jūtas piederīgi Latvijai, labprāt dzīvo, strādā un veido ģimeni savā valstī un atbalsta savu valsti, iesaistoties pilsoniskās aktivitātēs. Tie, kas sadarbojas ar citiem, daudz veiksmīgāk var reaģēt uz pēkšņiem izaicinājumiem – gan izturēt iespējamus satricinājumus, gan izmantot jaunas iespējas. Sabiedrība ar augstu iedzīvotāju savstarpējo uzticību ir spējīgāka virzīt ekonomikas attīstību globālajā laikmetā, un cilvēki ir apmierinātāki ar dzīvi.²

[194] **Rīcības virziena mērķi un rādītāji**

[195] **Mērķis 1** Veicināt iedzīvotāju piederību Latvijai un lepnumu par savu valsti un tautu

[196] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[197] Lepnums par piederību Latvijas iedzīvotājiem, pēc tautības (%)	59,9 (2010)	62	65	70	-
[198] Iedzīvotāju īpatsvars, kas uzskata, ka spēj ietekmēt lēmumu pieņemšanas procesu Latvijā (%)	15,3 (2011)	18	20	23	-
[199] Latvijas pilsoņu Latvijas iedzīvotāju vidū (%)	85,39 (2009)	87,9	90	91	-

[200] **Mērķis 2** Palielināt iedzīvotāju savstarpējo uzticību

[201] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[202] Iedzīvotāju savstarpējais uzticības īpatsvars (%) – tiks izmantoti Eiropas sociālo pētījumu mērījumi	4,1 (2008)	4,3	4,6	5,4	-
[203] Jauniešu iesaistīšanās brīvprātīgajā darbā (%)	12 (2009)	18	20	24	-
[204] NVO uz 1000 iedzīvotājiem (skaits)	6,6 (2011)	7,8	8,8	10	-

[205] **Mērķis 3** Veicināt Latvijas iedzīvotāju palikšanu un atgriešanos Latvijā

² Fukuyama, F. "Trust, the Social Virtues and Creation of Prosperity". – New York: Free Press, 1995. – 480 pg.

[206] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[207] Iedzīvotāju skaita izmaiņas - migrācijas saldo ir nulle, primāri veicinot re-emigrāciju (skaits)	- 23 127 (2010)	-15 000	- 6 000	0	-
[208] Iedzīvotāju uzticēšanās līmenis valsts institūcijām	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (VK)				

[209] **Mērķis 4** Palielināt latviešu valodas lietojumu sabiedrībā

[210] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[211] Latviešu valodas lietojumu saziņas situācijās sabiedrībā (%)	65 - latvieši 26 - cittautieši (2008)	-	-	75 - latvieši 36 - cittautieši	-
[212] Iedzīvotāju īpatsvars, kas regulāri saņem informāciju no Latvijas sabiedriskajiem plašsaziņas līdzekļiem un uzticas tiem, pēc tautības.	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (NEPLP, KM)				

[213] **Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi**

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[214] Atbalsts nacionālo identitāti veidojošas mūsdienīgas mākslas, tautas mākslas un literatūras radīšanai, uz kultūras pamata veidojot sadarbību dažādu nacionālo grupu, īpaši jauniešu starpā [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	KM (pašvaldības)	-
2.	[215] Kvalitatīva pilsoniskās sabiedrības līdzdalības veicināšana un publiskās pārvaldes komunikācija ar sabiedrību, sevišķi jautājumos par valsts budžetu, nodokļiem un izmaiņām rīcībspolitikā, kas skar cilvēkus [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VK (ministrijas, pašvaldības)	-
3.	[216] Pilsoniskās sabiedrības aktivitātes, kas stiprina sadarbību un savstarpēju sapratni starp dažādām paaudzēm, etniskajām un interešu grupām, profesijām, teritorijām, īpaši atbalstot sabiedriski	KM (NVO, SIF, pašvaldības)	-

	neaktīvo iedzīvotāju iesaistīšanu, sociālo uzņēmējdarbību, kā arī brīvprātīgo darbu, kopienu attīstību un līdzdalību politikas veidošanā [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]		
4.	[217] Iespēju nodrošināšana integrācijai sabiedrībā, t.sk. saistošas latviešu valodas mācības, informācija par tiesībām, veselības, nodarbinātības, kultūras un labklājības pakalpojumiem un mājokli [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	KM, IEM (SIF, NVO, pašvaldības)	-
5.	[218] Sociālo tīklu ar ārzemēs dzīvojošiem un studējošiem Latvijas pilsoņiem veidošana un uzturēšana, veicinot viņu atgriešanos un akcentējot viņu lomu Latvijas attīstībā un identitātes uzturēšanā, t.sk., rīkojot saietus, iesaistot politikas un ekonomikas veidošanā, izglītības sistēmā, iekļaujot prakses un brīvprātīgo darbavietās, mācot valodu [Aptveramā teritorija: pasaule]	KM, ĀM (IZM, EM, VARAM, LIAA pašvaldības, CVK, LVA, augstskolas)	-
6.	[219] Kvalitatīvs, demokrātisks informatīvās telpas risinājums, kas visā Latvijā iedzīvotājiem, t.sk. mazākumtautībām un dažādām paaudzēm nodrošina pieeju informācijai par valstī un sabiedriskā dzīvē notiekošo [Aptveramā teritorija: Visa Latvija, pasaule]	NEPLP	-
7.	[220] Mūsdienīga, koordinēta latviešu valodas apguves sistēma pieaugušajiem, kas veicina latviešu valodas lietošanu sabiedrībā. [Aptveramā teritorija: Visa Latvija, pasaule]	LVA	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais Kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Rīcības virziens „Stabili pamati tautas ataudzei”

[221] Pieņemot lēmumu par mazuļa laišanu pasaulē, vecākiem jābūt pārliecinātiem par spējām nodrošināt bērna attīstību. Tauta var pastāvēt tikai tad, ja tiek nodrošināti labvēlīgi apstākļi dzimstības palielināšanai, jaunu vecāku atbalstam, otrā un trešā bērna radīšanai vai adoptēšanai un bērnu drošības sajūtas stiprināšanai. Tāpēc, lai cilvēki gribētu radīt bērnus, valstij ir jāveido vide, kas atbalsta ģimenes, izglītības un darba dzīves apvienošanu.

[222] Psiholoģiskā stabilitāte bērnībā veido pārliecību par sevi, spēju uzticēties un sadarboties ar citiem. Lai katram jau no bērnības nodrošinātu stabilus pamatus attīstībai, svarīgi ir novērst vardarbību ģimenē un skolā, sniegt palīdzību krīzes situācijās, nodrošināt ģimenisku vidi tiem, kuriem tā nav bijusi, atbalstīt iespējas

bērniem iekļauties skolā un plašākā sabiedrībā. Tas attiecas arī uz nepilngadīgajiem, kuriem draud saskarsme ar noziedzīgo vidi vai kuri veikuši likumpārkāpumus. Ieguldījums bērnu drošības sajūtas stiprināšanā ir Latvijas nākotnes izaugsmes pamats.

[223] **Rīcības virziena mērķi un rādītāji**

[224] **Mērķis 1** Ieviešot kompleksu atbalsta sistēmu ģimenēm, panākt, ka katru gadu dzimst par 2000 bērnu vairāk nekā iepriekšējā gadā

[225] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[226] Jaundzimušo bērnu skaits	18825 (2011.)	22000	28000	34000	-
[227] Ģimeņu skaits ar diviem un vairāk bērniem (%)	2,9	<	<	9	-
[228] Mātes vidējais vecums, dzemdējot pirmo bērnu (gadi)	26,4 (2011.)	26,0	25,4	25,0	-

[229] **Mērķis 2** Panākt, ka bērni dzīvo labvēlīgā ģimeniskā vai ģimenei pietuvinātā vidē

[230] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[231] Ārpus ģimenes aprūpē esošo bērnu skaits attiecībā pret visu nepilngadīgo skaitu valstī (%)	2,31 (2011.g.)	≤ 2,2	≤ 2,1	≤ 2,0	≤ 1,7
[232] Aizbildnībā un audžuģimenēs (ģimeniskā vidē) dzīvojošu bērnu skaits pret visiem bērniem, kas ir ārpusģimenes aprūpē (%)	77,8 (2011.g.)	≤ 80%	≤ 80%	≤ 80%	≤ 90%
[233] Vardarbības ģimenē izplatība ³	186 (2011)	207	228	249	249

[234] **Mērķis 3** Mazināt bērnu nabadzības risku (no 25% 2010. gadā uz 20% 2020. gadā)

[235] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[236] Nabadzības riska indekss ģimenēm, kurās viens pieaugušais audzina bērnus	39 (2010)	39	37	35	-
[237] Nabadzības riska indekss, ar 2	37	37	35	33	-

³ Personu skaits, kurām pārskata gadā ar bāriņtiesas lēmumu atņemtas bērna aprūpes tiesības, ja konstatēta vecāku vardarbība pret bērnu vai ir pamatotas aizdomas par vardarbību pret bērnu.

pieaugušajiem un 3 un vairāk apgādībā esošiem bērniem	(2010)				
[238] Nabadzības riska indekss bērniem (0-17) kopumā	25 (2010)	24	22	19	-

[239] **Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi**

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[240] Atbalsta pasākumi darba, izglītības un ģimenes dzīves apvienošanai, t.sk. attālināta un nepilna laika darba veicināšana, ģimenei draudzīgā komersantu kustība, statusa apliecināšana, kartes atvieglojumu nodrošināšanai daudz bērnu ģimenēm, starppaaudžu auklīšu dienests [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	LM (sociālie partneri EM, IZM, VM, pašvaldības, NVO)	-
2.	[241] Izmaiņas nodokļu sistēmā, kas atbalsta personu ar bērniem iesaisti darba tirgū: (a) iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumu par apgādībā esošu personu likmes paaugstināšana, paredzot to 50% apmērā no minimālās mēneša darba algas; (b) neapliekamā minimuma paaugstināšana atkarībā no apgādājamo bērnu skaita; (c) attaisnoto izdevumu limita un satura pārskatīšana [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	FM (LM)	-
3.	[242] Izmaiņas pabalstu sistēmā, atbalstot (a) pirmā bērna dzimšanu drīz pēc mācību pabeigšanas; (b) otrā bērna iespējami drīzāku dzimšanu (māmiņu algas saglabāšana, ja bērns dzimst uzreiz pēc bērna kopšanas atvaļinājuma); (c) nākamo bērnu dzimšanas veicināšanu, ieviešot pensijas daļas sasaisti ar bērnu veiktajām sociālajām apdrošināšanas iemaksām. [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	LM (pašvaldības)	-
4.	[243] Bērnu vecumposma iespējām atbilstošas garantētas un kvalitatīvas pirmsskolas izglītības nodrošināšana bērniem no 1,5 gadu vecuma [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM (pašvaldības)	-
5.	[244] Pāriešana uz bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu, bērnu ar invaliditāti un ilgstoši slimojošo bērnu aprūpi mājās vai ģimeniskā vidē (dienas centros), daudzveidojot aprūpes formas, lai nodrošinātu ģimenes rīcībspēju un	LM (pašvaldības, NVO)	-

	aprūpējamā dzīves kvalitāti, kā arī ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu virzīšana uz ekonomisku patstāvību, nodrošinot sociālo dienestu atbalstu vismaz 2 gadus pēc aprūpes pārtraukšanas. [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]		
6.	[245] Ģimenes un garīgās veselības konsultāciju tīkla izveide (ģimenes un darba dzīves apvienošanas, krīzes konsultācijas, vardarbības prevencija, kā arī cietušo un varmāku rehabilitācija) [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VM (LM, pašvaldības)	-
7.	[246] Nepilngadīgo likumpārkāpumu mazināšana un bērnu aizsardzība pret noziedzīgiem nodarījumiem [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IeM (citas institūcijas, pašvaldības)	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais Kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Rīcības virziens „Vesels un darbaspējīgs cilvēks”

[247] Dabīgo pieaugumu ietekmē ne tikai dzimstība, bet arī mirstība un iedzīvotāju veselība kopumā.

[248] Aptuveni 30% no visām nāvēm ir priekšlaicīgas, kad dzīvību zaudē cilvēki darbaspējas vecumā. Priekšlaicīgas mirstības galvenie iemesli ir ārēji nāves cēloņi (traumas, negadījumi, pašnāvības, slepkavības), kā arī dažādas slimības (sirds-asinsvadu, onkoloģiskās un garīgās slimības), kuras nereti ir par pamatu arī priekšlaicīgam darbaspēju zaudējumam. Tā kā priekšlaicīgas mirstības un darbaspēju zaudējuma cēloņi vairumā gadījumu saistīti ar dažādiem veselības riskiem, tad, mazinot to ietekmi, iespējams palielināt darbaspējas vecuma cilvēku dzīves ilgumu un dzīves kvalitāti, tādā veidā uzlabojot arī dabīgo pieaugumu un sekmējot nodarbinātību valstī.

[249] Eiropas reģionā galvenie ietekmējamie veselības riski, kas rada būtiskas veselības aprūpes un sociālās izmaksas, ir smēķēšana, riskanta alkohola lietošana, fizisko aktivitāšu trūkums un nepilnvērtīgs uzturs. To, cik veselīgs ir cilvēks, nosaka arī veselības aprūpes pieejamība.

[250] Tāpēc nepieciešams īstenot mērķtiecīgus un efektīvus veselību veicinošus un riskus ierobežojošus pasākumus, uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, kas nodrošina savlaicīgu slimību diagnostiku un ātrāku ārstēšanas uzsākšanu.

[251] Rīcības virziena mērķis un rādītāji

[252] **Mērķis 1** Mazinot atkarību izraisošo vielu un procesu izplatību sabiedrībā, veicinot veselīgu dzīvesveidu un uzlabojot primāras veselības aprūpes kvalitāti un pieejamību, sekmēt jauniešu un darbaspējas vecuma cilvēku veselības saglabāšanos un dzīves kvalitāti, kas ir pamats ilgam un produktīvam darba mūžam.

[253] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[254] Potenciāli zaudētie mūža gadi	5997 (2010)	5900	5850	5100	4200
[255] Darbspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvars, kuri vismaz reizi pēdējā gada laikā apmeklējuši ģimenes ārstu (%)	65,1 (2010)	66	70	74	75
[256] Pēdējā gada laikā pārmērīgo alkohola lietotāju īpatsvars darbspējas vecumā (%)	43,7 (2011)	43,7	40	38	35
[257] Regulāras smēķēšanas paraduma izplatība 15 gadu vecumā (%)	26,9 (2010)	25,5	24,5	22	18,5

[258] **Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi**

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[259] Veselīga un aktīva dzīvesveida paraduma nostiprināšana visās izglītības pakāpēs un sabiedrībā kopumā: (a) veselīga uztura un aktīva dzīvesveida veicināšana, (b) bērnu un jauniešu sporta un tautas sporta attīstība, (c) veselību veicinošu izglītības iestāžu sadarbības tīkla izveide [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VM (IZM, pašvaldības, NVO)	-
2.	[260] Atkarību izraisošo vielu un procesu prevencija un izplatības ierobežošana: (a) universālās un selektīvās profilakses pasākumi; (b) ārstniecība no alkohola atkarīgajiem visos nacionālās nozīmes attīstības centros šo cilvēku integrācijai darba tirgū; (c) atkarību izraisošo vielu piedāvājuma mazināšana [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VM (IeM, pašvaldības, NVO)	-
3.	[261] Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšana, stiprinot primārās veselības aprūpes lomu profilaksē un agrīnā diagnosticēšanā, kā arī neatliekamās medicīniskās palīdzības infrastruktūru [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VM (pašvaldības)	-
4.	[262] Rehabilitācijas pasākumi darbspēju saglabāšanai un atjaunošanai, tai skaitā personām pēc nelaimes gadījumiem, saslimšanām un traumas darbā. [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VM	-

5.	[263] Veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes uzlabošana: (a) tālākizglītības programmu īstenošana ārstniecības un ārstniecības atbalsta personām; (b) slimību (sirds un asinsvadu, onkoloģisko, diabētu un psihiatrisko saslimšanu) menedžmenta programmu izstrāde. [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VM	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Rīcības virziens „Kompetenču attīstība”

[264] Lai cilvēkam būtu iespēja iegūt un strādāt cienīgu darbu un gādāt par sevi, saviem tuviniekiem un sniegt ieguldījumu valsts attīstībā, nepieciešamas dažādas kompetences, piemēram, valodu prasmes, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārzināšana un lietošanas prasmes, saziņas un sadarbības prasmes, radošums, spēja kritiski domāt, plānot finanses, uzņēmējspējas, kā arī pilsoniskā apziņa. Kompetences jāpilnveido visa mūža garumā, jo mēs nevaram paredzēt nākotnes vajadzības.

[265] Līdz 2020. gadam jānodrošina visiem bērniem un jauniešiem kvalitatīvu pamatizglītību un vidējo izglītību, kā arī pieeju tādām nodarbībām ārpus formālās izglītības, kas paplašina pieredzi, rada iespējas atklāt un kopt savus talantus. Pastiprināti jāuzlabo vidējā profesionālā izglītība, kura ir būtiska tautas saimniecības struktūras pilnveidošanai ekonomikas izrāviena sasniegšanā. Plaša pieredze mūža pirmajā pusē dod kompetences elastīgi pielāgoties mainīgajam darba tirgum.

[266] Rīcības virziena mērķi un rādītāji

[267] **Mērķis 1** Samazināt bērnu un jauniešu ar zemām pamatprasmēm īpatsvaru, vienlaicīgi palielinot skolēnu īpatsvaru, kuri uzrāda augstākos kompetenču līmeņus, nodrošinot visiem bērniem un jauniešiem kvalitatīvu pamatizglītību un vidējo izglītību, kā arī pieeju ārpus formālās izglītības nodarbībām

[268] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[269] Jauniešu lasītprasmes (15.-16.g.v.) līmenis OECD PISA standartā – augstākie kompetenču līmeņi (5. un 6. līmenis)	2,9	2,9	5	9	-
[270] Jauniešu (15.-16.g.v.) lasītprasmes līmenis OECD PISA standartā – zemākie kompetenču līmeņi (1. līmenis)	17,2	17,2	15	13	-
[271] Skolu nepabeigušo iedzīvotāju īpatsvars 18-24 gadus vecu iedzīvotāju vidū	10,8 (2011)	10,5	10,2	10	9

[272] Skolotāju kvalitātes vērtējums, balstoties uz TALIS sistēmu	Jauns rādītājs, kuram tiks noteikta bāzes vērtība un attīstības prognozes (IZM)
[273] Bērnu un jauniešu skaits, kas piedalās ārpus formālās izglītības nodarbībās	Jauns rādītājs, kuram tiks noteikta bāzes vērtība un attīstības prognozes (IZM)

[274] **Mērķis 2** Balstoties uz starptautiskajām tendencēm un darba tirgus prognozēm, veidot adaptēties un konkurētspējīgu vidējās profesionālās un augstākās izglītības sistēmu, orientējoties uz dabas un inženierzinātnēm augstākajā izglītībā un profesionālo pirmā līmeņa augstāko izglītību

[275] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[276] Izglītojamo proporcija vispārējās vidējās izglītības un profesionālās izglītības programmās pēc pamatizglītības ieguves	64/36 (2011 - 2012)	60/40	55/45	50/50	50/50
[277] Absolventu (bakalauru un maģistru) bezdarba līmenis 18 mēnešus pēc absolvēšanas procentos no visu mācību iestāžu absolventu bezdarba līmeņa (%) (Boloņas ziņojuma dati)	7,5 (2006-2010)	6,75 (-10)*	6 (-20)*	5,25 (-30)*	-
[278] Studējošo īpatsvars dabas un inženierzinātnēs (no kopējā studējošo skaita) (%)	21 (2012)	23	25	27	30
[279] Augstskolu personāla publikāciju skaita (par pēdējiem septiņiem gadiem) pieaugums <i>Web of Science un Scopus</i> datubāzēs par 20%, salīdzinot ar 2014.gadu (%)	Jauns rādītājs, kuram tiks noteikta bāzes vērtība un attīstības prognozes (IZM)				

*Pie normalizētā bezdarba līmeņa valstī (attiecīgā korekcija pret pārējiem apstākļiem)

[280] **Mērķis 3** Attīstīt pieaugušo izglītību, veicinot produktivitātes pieaugumu un atbilstoši darba tirgus prasībām

[281] **Mērķa sasniegšanas rādītājs**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[282] Pieaugušo izglītībā iesaistīto personu īpatsvars 25-64 gadu vecumā (%)	5,0 (2011)	7,0	9,5	15	34

[283] Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[284] Inovatīvu mācību satura un darba formu ieviešana radošuma veicināšanai pamatizglītībā un vidējā izglītībā - digitālā mācību vide, mūsdienīga svešvalodu apguve, dabas zinātņu un sociālo zinātņu mācību satura pilnveidošana [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM	-
2.	[285] Iespēju radišana talantu atklāšanai un izkopšanai: (a) papildu stundas pedagogiem darbam ar talantīgajiem bērniem; (b) atbalsts jauniešu zinātnes centriem, skolēnu vasaras mācību nometņu, zinātnisko semināru, konkursu un zinātnisko projektu nodrošināšana. [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM (KM pašvaldības)	-
3.	[286] Iekļaujošas izglītības attīstība un nodrošināšana: (a) atbalsta personāla, tai skaitā pedagogu palīgu, ieviešana (b) mācību materiāla speciālajai izglītībai izveide. [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM	-
4.	[287] Augsti kvalificētu un radošu vispārējās izglītības pedagogu sagatavošana un piesaiste: (a) jaunu un talantīgu pedagogu piesaiste; (b) pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveide; (c) jauno pedagogu prakses un mentoringa sistēma; (d) visaptverošs izglītības kvalitātes monitorings. [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM (pašvaldības)	-
5.	[288] Uz klientu orientēta, koordinēta "ārpus formālās izglītības" sistēmas izveide (interesu izglītība, neformālā izglītība, kultūras izglītība): (a) e-prasmju sistēmas ieviešana; (b) jauniešu ar ierobežotām iespējām iesaistīšana neformālās izglītības aktivitātēs; (c) minimālā kultūras pakalpojuma groza („kultūras skolas somas”) nodrošināšana visiem līdz 18 gadu vecumam.	IZM (KM, pašvaldības)	-

	[Aptveramā teritorija: Visa Latvija]		
6.	[289] Profesionālajā izglītībā iesaistīto pedagogu un prakses vadītāju kompetences pilnveide atbilstoši darba tirgus attīstības un pieprasījuma tendencēm, tajā skaitā tehnoloģisko procesu, valodu kompetenču un starptautiskās sadarbības (projektu) kontekstā [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM	-
7.	[290] Profesionālās izglītības iestāžu (tajā skaitā pedagogu) kapacitātes stiprināšana pieaugušo izglītībā [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM (nozaru ekspertu padomes, sociālie partneri)	-
8.	[291] Nepieciešamo programmu noteikšana un izstrāde atbilstoši veiktajai un plānotajai nozaru izpētei un noteiktajām pamatprofesijām un kvalifikācijām, nepieciešamo profesiju standartu un programmu noteikšana un izstrāde [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM (LM, EM, NEP)	-
9.	[292] Modulāro izglītības programmu ieviešana profesionālajā izglītībā, mācību metodisko līdzekļu izstrāde un aprobācija [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM	-
10.	[293] Papildu studiju vietu nodibināšana prioritārās studiju jomās – dabas zinātnes, inženierzinātnes, iespējams informācijas tehnoloģijas, vides zinātne, medicīna, veselības aprūpe u.c. valstī noteiktās prioritārās jomās [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	IZM	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Rīcības virziens „Cienīgs darbs”

[294] Valstīs, kurās ir nelielas atšķirības māsaimniecību ienākumu līmeņos (jeb lielāka ienākumu vienlīdzība), vērojama zemāka sabiedrības spriedze, augsta uzticība citiem, labāka iedzīvotāju fiziskā un garīgā veselība, augstāki izglītības rādītāji, augsta mobilitāte un zemāka noziedzība⁴.

[295] Cienīgs darbs nodrošina pietiekamu, prasmēm un produktivitātei atbilstošu atalgojumu, darbavietas drošību un ģimenes sociālo aizsardzību, labākas iespējas

⁴ Vilkensons, R., Piketa K. "Līmeņrādītāji". Rīga: Zvaigzne ABC, 2011. - 331 lpp.

personīgajai izaugsmei un sociālai integrācijai, brīvību paust savas intereses, apvienoties un piedalīties lēmumu pieņemšanā.⁵ Cienīgs darbs dod iespēju nopelnīt pietiekami sev un savai ģimenei, un uzlabot savu kvalifikāciju, lai pastāvīgi izvairītos no nabadzības un spētu pielāgoties darba tirgus izmaiņām.

[296] Lai mazinātu ienākumu plaisu un nabadzību, valsts sekmē iedzīvotāju nodarbinātību un rūpējas par iedzīvotāju produktivitātes uzlabošanu⁶. Nodokļu sloga samazināšana nodarbinātajiem ar zemiem ienākumiem radīs rīcībspēju iedzīvotājiem, kuri, strādājot atalgotu darbu, tomēr nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības. Taču ienākumus darba ņēmējiem garantē ne tikai atbalstoša valsts politika un pašvaldību iniciatīvas, bet arī darba devēja iespējas un apņemšanās maksāt atbilstošu un taisnīgu atalgojumu, sedzot visus nodokļus.

[297] Rīcības virziena mērķi un rādītāji

[298] **Mērķis 1** Samazināt nabadzības riskam pakļauto nodarbināto īpatsvaru no 9,5% 2011. gadā līdz 5% 2020. gadā

[299] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[300] Nabadzības riska indekss strādājošiem	9,5 (2010)	8	6,5	5	-
[301] Tautsaimniecības nodarbināto mēn. vid. bruto darba samaksas pieaugums salīdzināmās cenās (%)	- 2.4 (2010)	2.0	-	-	-
[302] Ekonomiskās spriedzes indekss, kas pēc kompleksiem kritērijiem mēra materiālo nenodrošinātību	65,8	55	49	42	-

[303] **Mērķis 2** Palielināt nodarbinātības īpatsvaru darbības vecuma iedzīvotājiem no 67% 2011. gadā līdz 73% 2020. gadā

[304] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[305] Nodarbinātības īpatsvars vecuma grupā 20–64 gadi (%)	67,2 (2011)	69.6	72	73	>75
[306] Darbā iekārtojušos bezdarbnieku īpatsvars 6 mēnešu laikā pēc apmācību pabeigšanas	Jauns rādītājs, kuram tiks noteikta bāzes vērtība un attīstības prognozes (LM)				

⁵ Cienīgs darbs ir Starptautiskās Darba organizācijas (ILO) jēdziens un viens no Tūkstošgades attīstības mērķiem.

⁶ Bezdarbnieku nabadzības risks ir pieaudzis no 48% 2009. gadā līdz 50% 2010. gadā, pilnu darba laiku strādājošajiem nabadzības risks ir attiecīgi samazinājies no 8.2% līdz 7.8%, bet nepilnu darba laiku strādājošajiem - pieaudzis no 23% 2009. gadā līdz 25% 2010. gadā. Avots: Latvijas Republika, Centrālā Statistika Pārvalde, 2012.

[307] **Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi**

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[308] Darbaspēka nodokļu sloga samazināšana, prioritāri iedzīvotājiem ar zemu ienākumu līmeni [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	FM	-
2.	[309] Nodarbinātības barometra izveidošana - darba tirgus dinamiku monitorējoša un attīstību prognozējoša sistēma, kas balstīta darbaspēka piedāvājuma un pieprasījuma dinamikas analizē un ir vērsta uz Latvijas darbaspēka produktivitātes pastāvīgu uzlabošanu [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	LM (EM)	-
3.	[310] Reģistrētas nodarbinātības un sociāli atbildīgas uzņēmējdarbības veicināšana: informatīvi pasākumi, sociālais dialogs, atbalsts komersantu apmācībām, darba inspekcijas kapacitātes celšana [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	LM (EM, sociālie partneri, pašvaldības)	-
4.	[311] Jauniešu nodarbinātības veicināšana, t.sk. (a) jauniešu pēc profesionālās un, vai augstākās izglītības pabeigšanas integrācija darba tirgū; (b) jauniešiem-bezdarbniekiem atbalsta pasākumi pirmās darba pieredzes iegūšanai; (c) brīvprātīgā darba pieejamības palielināšana sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	LM (IZM,SIF, sociālie partneri, pašvaldības)	-
5.	[312] Sociālās atstumtības riskam pakļauto bezdarbnieku un darba meklētāju nodarbinātības veicināšana, nodrošinot motivācijas, prasmju uzlabošanas un kompetenču celšanas, izglītības un sociālā atbalsta sistēmu (t.sk. apmācības, pagaidu darba iespējas, vietējās nodarbinātības iniciatīvas) [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	LM (pašvaldības)	-
6.	[313] Uz re-socializāciju vērstu pasākumu īstenošana probācijas dienestā kriminālsodu izpildījušu sociāli atstumto grupu integrācijai sabiedrībā un darba tirgū [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	TM (pašvaldības)	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Prioritāte „Izaugsmi atbalstošas teritorijas”

Pastāvēs, kas pārvērtīsies. Rainis

Kādēļ „Izaugsmi atbalstošas teritorijas”?

[314] *Prioritāte „Izaugsmi atbalstošas teritorijas” vērsta uz priekšnoteikumu radīšanu ilgtspējīgai un līdzsvarotai ekonomiskajai attīstībai Latvijas pilsētās un novados. Latvija ir neliela zeme ar lielu dabas un cilvēku resursu daudzveidību. Izvirzītie rīcības virzieni paredz gudru un efektīvu pieejamo resursu apsaimniekošanu, teritoriālās attīstības iespēju izmantošanu un apdraudējumu mazināšanu.*

[315] Latvijas reģionos joprojām ir liels neizmantots tautas saimniecības izaugsmes potenciāls. Tās ir mūsu prasmes un uzņēmējspējas, kas jāapvieno ar pieejamajiem resursiem. Prasmīgi izmantojot šo potenciālu, varēs veikt **EKONOMIKAS IZRĀVIENU** gan mājsaimniecībās, gan katrā pašvaldībā, gan valstī kopumā. Svarīgs nosacījums cilvēkresursu attīstībai ir kvalitatīva dzīves telpa, sakopta un radoša dzīves vide, kas piesaista radošus un inovatīvus cilvēkus.

[316] Mūsu uzdevums ir panākt ilgtspējīgu izaugsmi, stiprinot reģionu kapacitāti un maksimāli efektīvi izmantojot to priekšrocības un resursus. Pretstatā pašreizējai monocentriskai apdzīvojuma struktūrai jāattīsta policentriska pieeja, ko veido savstarpēji pakārtoti un dažādos līmeņos saistīti attīstības centri. Tajā pašā laikā jāsiglabā Rīgas kā metropoles pozīcijas, vienlaikus veicinot galvaspilsētas reģionā radīto izcilību, potenciāla un resursu tālāku pārnesi uz reģioniem, sekmējot kopējo valsts ekonomisko attīstību un sabiedrības labklājību.

[317] Teritoriālā attīstība jāfokusē uz nelabvēlīgo atšķirību mazināšanu gan starp reģioniem, gan pašu reģionu ietvaros. Attīstot pilsētu – lauku partnerību, būs iespējams nodrošināt iedzīvotājiem līdzvērtīgākus dzīves un darba apstākļus, pieeju pakalpojumiem un mobilitāti.

[318] Jāapzinās, ka ierobežotā iedzīvotāju skaita un finanšu resursu dēļ nebūs iespējams veikt proporcionālus ieguldījumus visās 119 pašvaldībās. Tāpēc par pamatu tiek izmantots Latvija2030 nākotnes telpiskās struktūras noteiktais attīstības centru⁷ modelis, kas paredz koncentrētus ieguldījumus nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centros (9+21)⁸. Gudri ieguldījumi cilvēkresursos, ražošanas līdzekļos un infrastruktūrā padarīs tos par **EKONOMIKAS IZRĀVIENA** virzītājiem, vairojot ekonomisko aktivitāti blakus teritorijās. Šiem centriem jāklūst par vilcējspēku investīciju piesaistē uzņēmumiem un jaunu darbavietu radīšanā. Teritoriju pārvaldības pilnveidošanas nolūkos, jāizvērtē administratīvi teritoriālās reformas sekas.

[319] Uzņēmējdarbības attīstība ikvienā apdzīvotā vietā ir priekšnoteikums teritorijas ilgtspējīgai izaugsmei, tādēļ lielākā daļa resursu jānovirza ekonomiskās aktivitātes stimulēšanai. Tāpat nepieciešams intensīvāk, bet tajā pašā laikā ilgtspējīgi, izmantot ik

⁷ Attīstības centrs ir teritorija, kur ir resursu (t.sk. cilvēkresursu), sociālo un ekonomisko aktivitāšu koncentrācija un kas veicina apkārtnes teritorijas attīstību. Valsts nozīmīgāko (primāro) attīstības centru tīklu veido starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri, jo tajos koncentrējas lielākā daļa valsts iedzīvotāju, ekonomiskā un sociālā aktivitāte.

⁸ 9 nacionālas nozīmes attīstības centri: Rīga, Daugavpils, Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Liepāja, Rēzekne, Valmiera, Ventspils. 21 reģionālas nozīmes attīstības centrs: Kuldīga, Talsi, Tukums, Saldus, Dobeles, Bauska, Ogre, Aizkraukle, Sigulda, Cēsis, Limbaži, Smiltene, Alūksne, Gulbene, Balvi, Preiļi, Līvāni, Ludza, Krāslava, Madona, Valka.

hektāru vai kubikmetru mums pieejamo resursu – nav pieļaujams, ka ievērojamas lauksaimniecības zemes platības aizvien netiek izmantotas. Intensīvi izmantojot šos resursus, un vienlaikus atjaunojot novadu kultūrvēsturisko mantojumu, aktivizējot kultūras dzīvi, var izveidoties kvalitatīva dzīves telpa, uzņēmējdarbībai pievilcīga vide un tūrisma attīstība. Tādēļ ir jāpielieto visi pieejamie valsts un pašvaldību ietekmes instrumenti, lai atbalstītu tos, kas ražo un sniedz pakalpojumus, un ar ekonomikas instrumentiem ierobežotu tos, kas šos resursus neizmanto efektīvi un ilgtspējīgi.

[320] Ierobežotie ieguldījumi nedrīkst būt iemesls, lai iedzīvotājiem ievērojami samazinātos pakalpojumu pieejamība. „Pakalpojumu grozā”⁹, kuru veido perspektīvais publisko pakalpojumu klāsts atbilstoši apdzīvojuma līmenim, ir skaidri jānedefinē, kādi publiskie pakalpojumi būs pieejami dažādiem apdzīvojuma līmeņiem, sākot no ciemiem pagastos līdz nacionālās nozīmes attīstības centriem.

[321] **Prioritātes mērķi**

[322] **Mērķis 1** Radīt līdzvērtīgākas darba iespējas un dzīves apstākļus visiem iedzīvotājiem, izmantojot teritoriju attīstības potenciālus un unikālos resursus

[323] **Mērķis 2** Stiprināt Latvijas reģionu starptautisko konkurētspēju, palielinot Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles un citu valsts lielāko pilsētu starptautisko lomu

[324] **Prioritātes rīcības virzieni**

Rīcības virziens „Ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos – teritoriju potenciāla izmantošana”

Rīcības virziens „Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīgāku darba iespēju un dzīves apstākļu radīšanai”

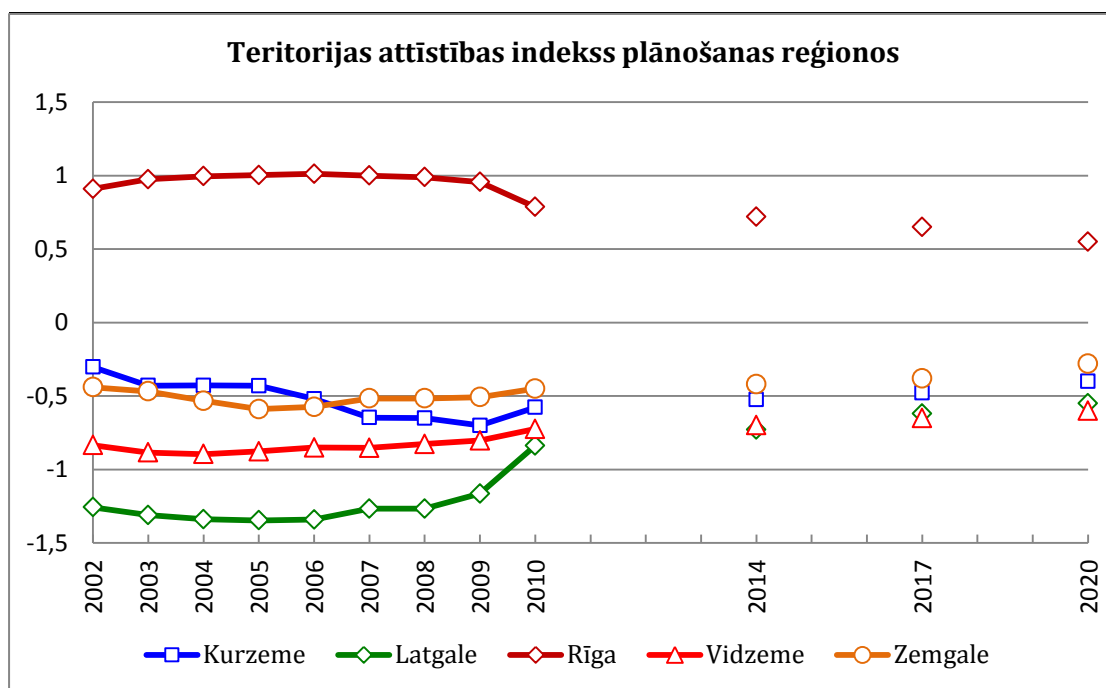
Rīcības virziens „Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana”

[325] **Prioritātes mērķu sasniegšanas rādītāji**

[326] **Rādītājs 1** Teritorijas attīstības indekss plānošanas reģionos

[327] Teritorijas attīstības indekss ir valsts reģionu sociālekonomiskās attīstības līmeņa atšķirību komplekss novērtējums. To aprēķina, izmantojot astoņus indikatorus (bezdarba līmenis, IKP uz vienu iedzīvotāju, IIN uz vienu iedzīvotāju, nefinanšu investīcijas uz 1 iedzīvotāju, demogrāfiskā slodze, iedzīvotāju skaita izmaiņas, pastāvīgo iedzīvotāju blīvums, individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem). Teritorijas attīstības indeksa samazinājums atspoguļo pieaugošu reģiona atpalicību, salīdzinājumā ar pārējiem valsts reģioniem.

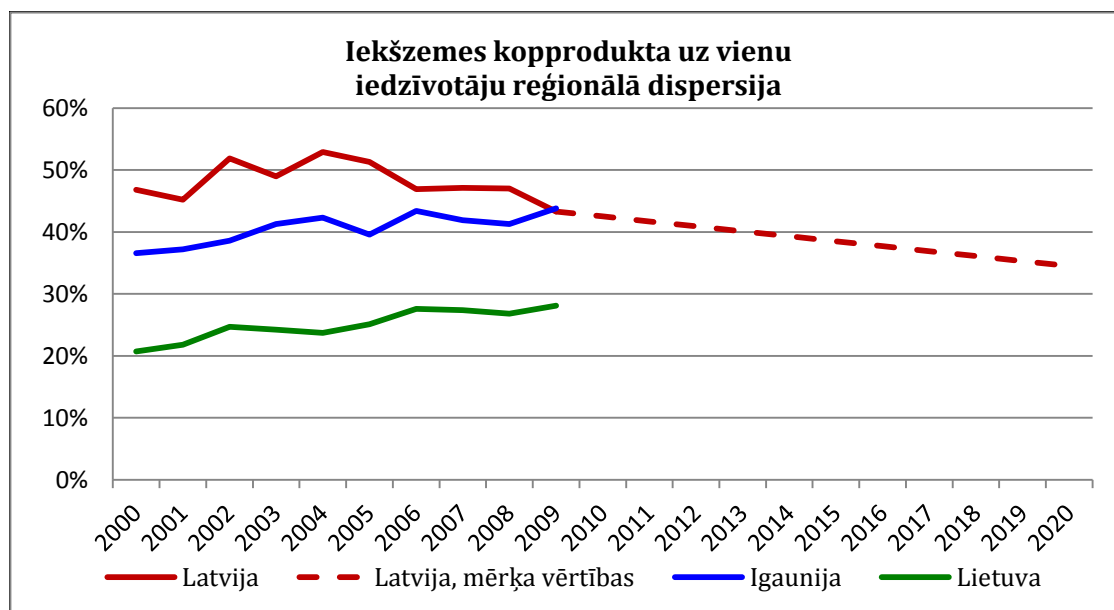
⁹ Pakalpojumu grozu veido perspektīvais publisko pakalpojumu klāsts („grozs”) atbilstoši apdzīvojuma līmenim (infrastruktūra un pakalpojumi).

Informācijas avots: Valsts reģionālās attīstības aģentūra, ikgadējais pārskats „Reģionu attīstība”

[328] **Rādītājs 2** Reģionālās iekšzemes kopprodukta uz vienu iedzīvotāju dispersija

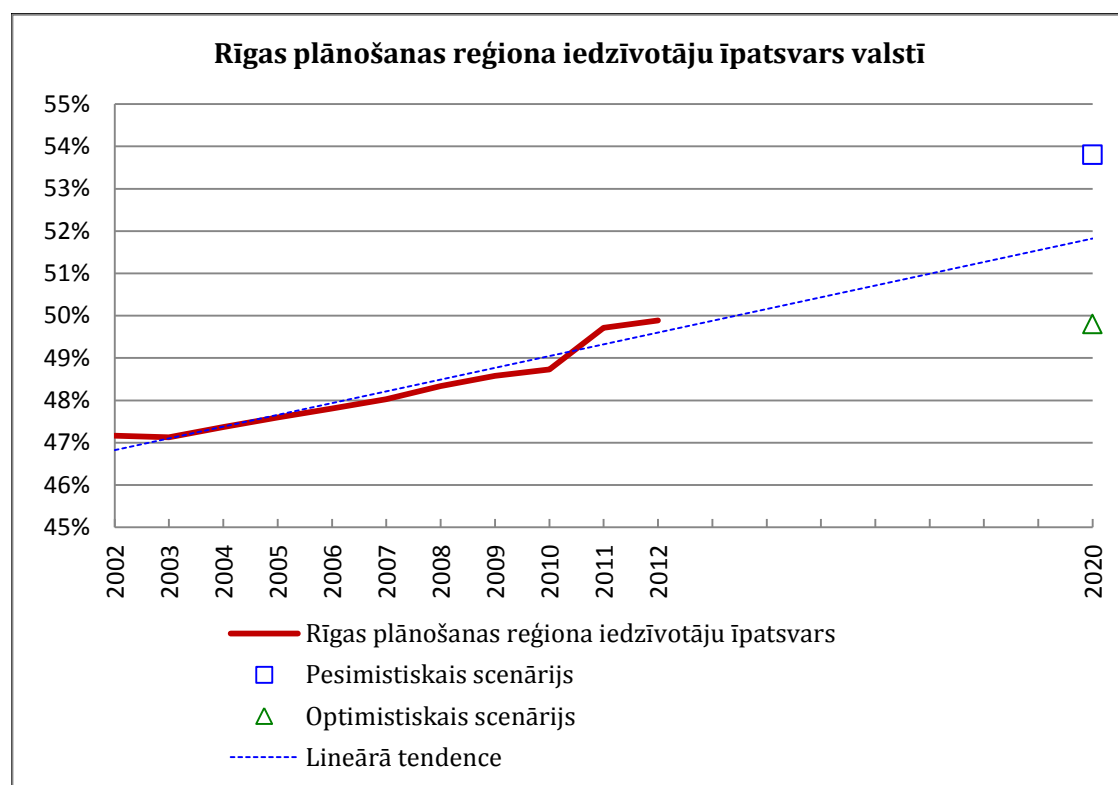
[329] Reģionālā iekšzemes kopprodukta (IKP) uz vienu iedzīvotāju dispersija ir valsts reģionu ekonomiskās attīstības līmeņa atšķirību novērtējums. To aprēķina, summējot nacionālā un reģionālā IKP uz vienu iedzīvotāju atšķirības, novērtējot reģiona iedzīvotāju skaita īpatsvaru, un izsaka procentos kā IKP uz vienu iedzīvotāju. Reģionālās IKP uz vienu iedzīvotāju dispersijas samazinājums atspoguļo reģionālo ekonomiskās attīstības atšķirību mazināšanos valsts teritorijā, kas ir līdzsvarotas un ilgtspējīgas attīstības nozīmīgs mērķis.

Informācijas avots: EUROSTAT (Dispersion of regional GDP at Nuts level 3)

[330] **Rādītājs 3** Rīgas plānošanas reģiona iedzīvotāju īpatsvars no visiem valsts iedzīvotājiem gada sākumā

[331] Rīgas plānošanas reģiona iedzīvotāju īpatsvars no visiem valsts iedzīvotājiem ir valsts sociālekonomiskās attīstības un reģionu kā dzīvesvietas pievilcības tiešs novērtējums. Tas atspoguļo pārējo plānošanas reģionu sekmes iedzīvotāju piesaistīšanā savai teritorijai, sekmējot ekonomisko izaugsmi, nodrošinot darbavietas, publiskos pakalpojumus un kvalitatīvu dzīvesvidi.

Informācijas avots: Latvijas Republika, Centrālā statistikas pārvalde

[332] **Mērķu sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030	
[333] Teritorijas attīstības indekss plānošanas reģionos	Rīga	-0,786	0,720	0,65	0,55	-
	Vidzeme	-0,724	-0,70	-0,65	-0,60	-
	Kurzeme	-0,577	-0,52	-0,48	-0,40	-
	Zemgale	-0,450	-0,42	-0,38	-0,28	-
	Latgale	-0,838	-0,73	-0,62	-0,55	-
	(2010)					
[334] Reģionālās iekšzemes kopprodukta uz vienu iedzīvotāju dispersija (%)	43,3 (2009)	39,3	36,9	34,5	-	
[335] Rīgas plānošanas reģiona iedzīvotāju īpatsvars no visiem valsts iedzīvotājiem gada sākumā	49,9 (2012)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (VARAM)			<48	

(%)			
-----	--	--	--

Rīcības virziens „Ekonomiskās aktivitātes veicināšana reģionos – teritoriju potenciāla izmantošana”

[336] Sociālekonomiskas atšķirības starp reģioniem ir ievērojamas. Notiek iedzīvotāju koncentrēšanās Rīgas plānošanas reģionā, kamēr pārējos reģionos, īpaši lauku teritorijās, strauji samazinās iedzīvotāju skaits. Publisko pakalpojumu un infrastruktūras izmaksas uz vienu iedzīvotāju daudzās teritorijās kļūst nesamērīgi augstas.

[337] Lai apturētu šīs negatīvās tendences, nepieciešams palielināt ekonomisko aktivitāti, piesaistot un izmantojot apkārt esošo teritoriju resursus un veicinot iedzīvotāju mobilitāti. Tādā veidā var sekmēt jaunu uzņēmumu un darbavietu radīšanu, stimulējot dzīvi un darbu reģionos. Nozīmīgs reģionu attīstības priekšnoteikums ir pārrobežu starptautiskā sadarbība, kas palielina iespējas īstenot stratēģiski nozīmīgus attīstības projektus.

[338] Mijiedarbība starp dažādas nozīmes attīstības centriem un sadarbība veido policentrisku, funkcionāli saistītu attīstības centru tīklu, kas nodrošina daudzveidīgu un savstarpēji papildinošu infrastruktūras tīklu un pakalpojumu klāstu. Rīgā kā Latvijas galvaspilsētā un Baltijas valstu lielākajā pilsētā koncentrējas liela daļa valsts zinātniskā un uzņēmējdarbības potenciāla. Šo potenciālu apvienojot un izveidojot klasterus zinātnē, pētniecībā un attīstībā, inovācijām, kā arī inovatīvu un tehnoloģiski ietilpīgu uzņēmumu izaugsmei, iespējams panākt Rīgas kā Ziemeļeiropas darījumu, zinātnes, kultūras un tūrisma centra izaugsmi.

[339] Efektīva pārvaldība var veicināt ekonomisko aktivitāti. Lietpratīgi regulējot un vienkāršojot procedūras, modernizējot institucionālo un finanšu vadību, iespējams, efektīvāk izmantot valsts un pašvaldību aktīvus un panākt lielāku sabiedrisko labumu.

[340] Rīcības virziena mērķi un rādītāji

[341] **Mērķis 1** Nodrošināt priekšnoteikumus uzņēmējdarbības attīstībai un jaunu darbavietu radīšanai ražojošā un pakalpojumu sektorā reģionos.

[342] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)		2014	2017	2020	2030
[343] Darba meklētāju īpatsvars statistiskajos reģionos ārpus Rīgas (%)	Pierīga	14,4	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (LM)			
	Vidzeme	12,7				
	Kurzeme	15,1				
	Zemgale	18,5				
	Latgale	18,7				
	(2011)					
[344] Jaunradīto darbavietu skaits reģionos ārpus Rīgas	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (LM)					
[345] Uzkrāto	Rīga	21923,9	Rādītāju vērtības tiks noteiktas			

nefinanšu investīciju apjoms uz 1.iedzīvotāju reģionos (LVL)	Vidzeme 10883,7 Kurzeme 15357,1 Zemgale 10639,5 Latgale 7655,5 (2010)	līdz gala redakcijai (EM)			
[346] Tirgus sektora ekonomiski aktīvās vienības reģionos uz 1000 iedzīvotājiem	Latvija vidēji 64,2 Rīga 70,7 Vidzeme 66,5 Kurzeme 61,5 Zemgale 53,3 Latgale 52,8 (2010)	65	72	75	85

[347] **Mērķis 2** Veidot tādu pārrobežu sadarbības politiku, lai līdz 2020. gadam 20% uzņēmumiem pierobežā ir aktīva saimnieciskā darbība kaimiņvalstu tirgos.

[348] **Mērķa sasniegšanas rādītājs**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[349] Komersantu, kuri darbojas kaimiņvalstu tirgos, skaita pieaugums pierobežā (%)		Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (VARAM)		20	-

[350] **Mērķis 3** Veidot tādu pašvaldību administratīvo struktūru, lai līdz 2020.gadam to finansiālās kapacitātes novērtējums autonomo funkciju veikšanai sasniegtu vismaz 45% (konjunktūras rādītājs).

[351] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[352] Pašvaldību finansiālās kapacitātes novērtējums autonomo funkciju veikšanai (%)	34 (uzskata, ka pietiekams) (2011)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (VARAM)		45	-
[353] Iedzīvotāja ienākuma nodokļa ieņēmumi pašvaldību budžetos uz vienu iedzīvotāju (LVL)	285 (2010)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (FM)			

[354] **Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi**

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[355] Atbalsts lauksaimniecības, zivsaimniecības un mežsaimniecības produktu un pakalpojumu tālākas apstrādes (nišas produkti un pakalpojumi)	ZM (VARAM, EM)	-

	attīstībai [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]		
2.	[356] Kooperācijas attīstības sekmēšana visos ražošanas un pakalpojumu sniegšanas līmeņos un starp tiem [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	ZM (VARAM, EM)	-
3.	[357] Investīciju atbalsts un pasākumi importa pārtikas preču aizstājošu produktu (ar augstu pievienoto vērtību) ražošanas attīstībā, kā arī pārtikas kvalitātes shēmu produktu (nacionālās pārtikas kvalitātes, bioloģiskās lauksaimniecības) ražošanai un pārstrādei [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	ZM (VARAM, EM)	-
4.	[358] Atbalsts mazo un vidējo uzņēmumu-lauksaimniecības produkcijas ražotāju pieejai preču izplatīšanas tīkliem un piegādes ķēžu saīsināšanai [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	ZM (EM)	-
5.	[359] Piedāvājumu komplektēšana (paketēšana) un sagatavošana potenciālajiem investoriem (komplekss piedāvājums) investīciju projektu piesaistei industriālajās teritorijās [Aptveramā teritorija: Nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centru teritorijā]	EM (VARAM, ZM)	-
6.	[360] Attīstīt Rīgas kā reģiona metropoles funkciju veikšanai nepieciešamo infrastruktūru (t.sk, tūrisma, kultūras, zinātnes un investīciju piesaistes jomās) [Aptveramā teritorija: Rīgas pilsēta]	VARAM (RD)	-
7.	[361] Palielināt pašvaldību motivāciju piesaistīt investīcijas ražošanas un pakalpojumu sfēras attīstībai, izmantojot atbilstošus nodokļu politikas un citus instrumentus [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VARAM (FM)	-
8.	[362] Ieviest pilnveidotu valsts administratīvi teritoriālo iedalījumu, balstoties uz administratīvi teritoriālās reformas rezultātu novērtējumu [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VARAM (FM)	-
9.	[363] Neefektīvi izmantoto valsts un pašvaldību aktīvu identificēšana un izmantošana [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VARAM (FM)	-
10.	[364] Ierobežot politiski motivētu lēmumu iespējamību, lemjot par privāto investīciju projektiem pašvaldībās	VARAM (TM)	-

	[Aptveramā teritorija: Visa Latvija]		
11.	[365] Pārrobežu sadarbība ar mērķi paaugstināt ekonomisko aktivitāti [Aptveramā teritorija: Pierobeža]	VARAM (EM)	-
12.	[366] Mazo ostu infrastruktūras attīstība [Aptveramā teritorija: Piekraste]	SM (VARAM)	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Rīcības virziens „Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīgāku darba iespēju un dzīves apstākļu radīšanai”

[367] Nevienlīdzība starp reģioniem un vietējām pašvaldībām pastāv gan ienākumu un ekonomiskās aktivitātes ziņā, gan arī pakalpojumu pieejamībā, kas rada izteikti atšķirīgu dzīves kvalitāti dažādu teritoriju iedzīvotājiem. Šāda situācija veicina ekonomiski aktīvo iedzīvotāju aizplūšanu no mazāk attīstītām uz attīstītākām teritorijām, kas vienlaikus ar zemo produktivitātes līmeni vēl vairāk samazina mazāk attīstīto teritoriju izaugsmes iespējas un darbavietu skaitu.

[368] Tāpēc nepieciešams pēc iespējas izlīdzināt publisko pakalpojumu pieejamību un efektivitāti visā Latvijas teritorijā, ievērojot pamatoti atšķirīgās pakalpojumu sniegšanas izmaksas un to kvalitāti.

[369] Rīcības virziena mērķi un rādītāji

[370] **Mērķis 1** Nodrošināt attīstības centru ērtu un drošu sasniedzamību, panākot 2020.gadā labu braukšanas kvalitāti pa autoceļiem, kas savieno nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centrus.

[371] Mērķa sasniegšanas rādītāji

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[372] Samazināts sliktā un ļoti sliktā stāvoklī esošo valsts galveno autoceļu garums par (%)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (SM)			85	100
[373] Samazināts sliktā un ļoti sliktā stāvoklī esošo valsts reģionālo autoceļu ar melno segumu garums par (%)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (SM)			65	85
[374] Autoceļi ar melno segumu no reģionālajiem valsts autoceļiem (%)	75.4 (2009)	80	85	90	100
[375] Pasažieru apgrozība sabiedriskajā autotransportā (regulārās satiksmes autobusu milj. pasažierkilometri gadā)	1981 (2011)	2500	2600	2750	2850

[376] **Mērķis 2** Nodrošināt pakalpojumu pieejamību, atbilstoši demogrāfijas tendencēm un apdzīvojuma izmaiņām.

[377] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[378] Pakalpojumu pieejamība (tikš sintezēts no nozaru rādītājiem)		Jauns rādītājs, kuram tikš noteikta bāzes vērtība un attīstības prognozes (VARAM)			
[379] Mājsaimniecību īpatsvars, kam pieejams internets (%)	63.6 (2011)	Rādītāju vērtības tikš noteiktas līdz gala redakcijai (VARAM)			

[380] **Mērķis 3** Līdz 60% palielināt iedzīvotāju īpatsvaru, kas izmanto internetu saziņai ar valsts un pašvaldību institūcijām.

[381] **Mērķa sasniegšanas rādītājs**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[382] Iedzīvotāju īpatsvars, kas izmanto informāciju valsts un pašvaldību institūciju mājas lapās, kas lejupielādē veidlapu formas un kas aizpildītās veidlapas nosūta institūcijām elektroniski (%)		Rādītāju vērtības tikš noteiktas līdz gala redakcijai (VARAM)		60%	-

[383] **Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi**

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[384] Reģionālo autoceļu sakārtošana, priekšroku dodot autoceļiem, kuri savieno nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centrus [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	SM	-
2.	[385] Nozīmīgāko transporta koridoru infrastruktūras nodrošināšana un attīstība (TEN-T) Valsts galveno autoceļu seguma rekonstrukcija [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	SM	-
3.	[386] Sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšana, nodrošinot lauku iedzīvotājiem iespējas nokļūt reģionālās nozīmes attīstības centros, un no tiem nacionālās nozīmes attīstības centros un galvaspilsētā (pagastu savienojums ar 21+9, vismaz divas reizes dienā)	SM (pašvaldības)	-

	[Aptveramā teritorija: Visa Latvija]		
4.	[387] Ātras un īpaši ātras datu pārraides tīklu pieejamības nodrošināšana visā Latvijas teritorijā [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	SM	-
5.	[388] Digitālā satura un citu produktu veidošana un e-pakalpojumu attīstība, paplašinot pakalpojumu pieejamības un izmantošanas iespējas ekonomiskajā darbībā [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VARAM, (SM, IZM, KM)	-
6.	[389] Sistēmas izveide publisko pakalpojumu jomas darbinieku piesaistīšanai darbam ārpus Rīgas aglomerācijas [Aptveramā teritorija: Teritorijas ārpus Rīgas]	VARAM (IZM, KM, VM, LM, FM)	-
7.	[390] Noteikt un ieviest publisko pakalpojumu grozu dažādiem apdzīvojuma līmeņiem: a) Pakalpojumi nacionālās un reģionālās nozīmes centros (9+21); b) Pakalpojumi lauku teritorijās (ārpus nacionālās un reģionālās nozīmes centriem) [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VARAM (KM, LM, IZM, VM, EM, ZM)	-
8.	[391] Publisko pakalpojumu optimizēšanas un pieejamības nodrošināšana (elektronizācijas iespējas, klientu apkalpošanas nodošana klientu apkalpošanas centriem) atbilstoši "vienas pieturas" aģentūras principam, balstoties uz valsts pārvaldes publisko pakalpojumu izvērtēšanas rezultātiem [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	VARAM (visas ministrijas)	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Rīcības virziens „Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana”

[392] Latvijas dabas kapitāla izmantošana ir saistīta ar zemes, mežu, ūdeņu un dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, ekosistēmu pakalpojumu apjoma palielināšanu, produkcijas dažādošanu un produktivitātes palielināšanu, vienlīdz attīstot gan intensīvu ražošanu, gan „zaļo” ražošanu un „zaļo” patēriņu, kā arī vienlaikus rūpējoties par dabas kapitāla saglabāšanu un nenoplicināšanu, veidojot un uzturot Latvijas kā „zaļas” valsts tēlu. Būtiskākie ekosistēmu pakalpojumi ir saistīti ar lauku saimniecību produktiem, mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, kā arī produktiem un pakalpojumiem, kurus spēj sniegt rekreācijas resursu izmantošana, piemēram, Baltijas jūras piekrastē, sērūdeņu un dūņu ieguves reģionos.

[393] Unikālie kultūras un radošie cilvēkkapitāla resursi dod iespēju pašvaldībām attīstīt konkurētspējīgu uzņēmējdarbību ne tikai lauksaimniecības nozarēs, bet arī attīstīt radošās industrijas un tūrisma aktivitātes, tostarp veidojot labvēlīgu un iekļaujošu dzīves vidi. Radošā sabiedrībā kultūras kapitālam ir nozīmīga loma personības izaugsmē, ne tikai radot ekonomiski aktīvu patērētāju, bet arī radoši aktīvu uzņēmēju.

[394] **Rīcības virziena mērķi un rādītāji**

[395] **Mērķis 1** Saglabāt dabas kapitālu kā bāzi ilgtspējīgai ekonomiskajai izaugsmei un sekmēt tā ilgtspējīgu izmantošanu, mazinot dabas un cilvēka darbības radītos riskus vides kvalitātei.

[396] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[397] Bioloģiskajā lauksaimniecībā izmantotās platības (% no visām lauksaimniecībā izmantotajām platībām)	8.7 (2009)	10	12	15	>15
[398] Apsaimniekotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes īpatsvars (%)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (ZM)			95	-
[399] Lauksaimniecības atbalsta maksājumu īpatsvars, kas novirzīts vides un dabas aizsardzības pasākumiem (% no visiem atbalsta maksājumiem)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (ZM)				
[400] Pārstrādāto atkritumu īpatsvars (%)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (VARAM)			>50	>80
[401] Slāpekļa, fosfora savienojumu ieplūde virszemes ūdeņos (tonnas gadā)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (VARAM)				
[402] Lauku putnu indekss (1999.g = 100)	115 (2010)	116	118	119	>120
[403] Mežainums (mežu platība, % no kopējās valsts teritorijas)	50 (2008)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (ZM)			55

[404] **Mērķis 2** Kultūras kapitāla resursu ilgtspējīga izmantošana

[405] **Mērķa sasniegšanas rādītāji**

	Bāzes vērtība (gads)	2014	2017	2020	2030
[406] Kultūras pasākumu apmeklējumu skaits gadā (uz 100)	181.7 (2008)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala			>250

iedzīvotājiem)		redakcijai (KM)			
[407] Amatiermākslas kolektīvu dalībnieku skaits uz 100 iedzīvotājiem	2.7 (2008)	Rādītāju vērtības tiks noteiktas līdz gala redakcijai (KM)			>3,5
[408] Ārvalstu tūristu, kas uzturas 4 un vairāk dienas, skaits (milj., gadā)	0.4 (2008)	0.5	0.75	1	>1.5

[409] Rīcības virziena ietvaros veicamie uzdevumi

Nr.p.k.	Uzdevuma formulējums	Atbildīgās institūcijas	Finansējuma avots
1.	[410] Uz eksportu orientētu integrētu tūrisma, kultūras un dabas kapitāla pakalpojumu un produktu piedāvājuma attīstība [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	KM (EM, VARAM)	-
2.	[411] Atbalstīt kultūras izglītības iestāžu un amatiermākslas kolektīvu darbību reģionos [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	KM (IZM)	-
3.	[412] Stimulēt zemes ilgtspējīgu izmantošanu un bioloģisko daudzveidību, pielietojot vidi saudzējošas tehnoloģijas [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	ZM (VARAM)	-
4.	[413] Vietējo preču un pakalpojumu iepirkuma īpatsvara palielināšana publiskajos iepirkumos un, prioritāri, ekoloģiskas izcelsmes preču un pakalpojumu („Zaļais publiskais iepirkums”) nodrošināšana iepirkumu procedūras ietvaros [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	FM (ZM, EM, VARAM)	-
5.	[414] Atbalstīt ieguves rūpniecības produkcijas plašāku izmantošanu vietējā ekonomikā un eksportā [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (ZM, VARAM)	-
6.	[415] Palielināt ūdenstilpņu un lauksaimniecībā izmantojamās zemes izmantošanu pārtikas ražošanai [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	ZM	-
7.	[416] Palielināt augsnes auglību un meža resursu vērtību [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	ZM	-
8.	[417] Dalīti savākto atkritumu pārstrāde [Aptveramā teritorija: Visa Latvija]	EM (VARAM)	-
Rīcības virziena īstenošanai nepieciešamais kopējais finansējuma apjoms (miljonos LVL):			Tiks noteikts līdz gala redakcijai

Turpmākā rīcība

[418] NAP2020 sākotnējā redakcija ir pirmais solis NAP2020 apstiprināšanas procesā, kas iezīmēs tālāku šī plāna attīstību. Pēc sākotnējās redakcijas apstiprināšanas Ministru kabinetā, tiks sākta tās sabiedriskā apspriešana, paralēli strādājot pie stratēģiskā uz vidi ietekmes novērtējuma.

[419] Sabiedriskā apspriešana ilgs 30 dienas, kuru laikā ikvienam iedzīvotājam būs iespēja NAP2020 komentēt, kā arī sniegt priekšlikumus par tā pilnveidošanu. Īpaši, ņemot vērā publiski izskanējušo kritiku par līdzšinējo NAP2020 saturisko ietvaru, tiks gaidītas konkrētas idejas par to, kuri rīcības virzieni vai uzdevumi būtu svītrojami, lai varētu vēl mērķtiecīgāk koncentrēties uz noteiktu (ierobežotu) jautājumu loku, kas Latvijas attīstībai šobrīd ir visbūtiskākie.

[420] Paralēli sabiedriskajai apspriešanai e-vidē, tiks organizētas arī klātienē diskusijas visos Latvijas reģionos, lai iedzīvotājiem, akadēmiķiem, uzņēmējiem, pašvaldību pārstāvjiem būtu iespējams klātienē paust savu viedokli par NAP2020 un diskutēt ar tā veidotājiem par iespējamajiem virzieniem tā uzlabošanā.

[421] Balstoties uz apstiprināto NAP2020 sākotnējo redakciju, tiks izstrādāts vides pārskats, kas analizēs plāna realizēšanas iespējamo ietekmi uz apkārtējo vidi. NAP2020 veidošanas procesā ir pielikts maksimāli daudz pūļu, lai nodrošinātu, ka plānošana balstās uz ilgtspējīgas attīstības principiem, viens no kuriem ir tieši apkārtējās vides saglabāšana un saudzīga izmantošana.

[422] Līdztekus sabiedriskajai apspriešanai un vides pārskata gatavošanai, PKC eksperti kopīgi ar ministrijām turpinās darbu pie NAP2020 rīcības virzienu un uzdevumu precizēšanas, kā arī nepieciešamā finansējuma aplēsēm.

[423] Pēc sabiedriskās apspriešanas procesa noslēgšanās, PKC eksperti kopīgi ar NAP2020 izstrādes vadības grupas pārstāvjiem rūpīgi analizēs visus iesniegtos priekšlikumus un komentārus, un sagatavos NAP2020 gala redakciju, kuru iesniegs apstiprināšanai Ministru kabinetā.

[424] Atbilstoši Attīstības plānošanas sistēmas likumam, gala vārds par NAP2020 jāsaka Saeimai, kura pēc diskusijām parlamenta komisijās lems par tā apstiprināšanu un spēkā stāšanās kārtību.